

**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΟΙ 7 ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ
ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ 2012-2018**

**Βαφάκης Ιωάννης
Παρασκευάς, Εμμανουήλ
Πρασάκης Νικόλαος**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : Γιαννούλης Ιωάννης

**ΗΡΑΚΛΕΙΟ
2020**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	7
1.1. Εισαγωγή	7
1.2. Γεωγραφική κατανομή των ΜμΕ.....	8
1.3. Οι ΜμΕ στην Περιφέρεια Κρήτης.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΚΛΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ	20
3.1. Παρουσίαση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας για την CRETA FARMS.....	20
3.2. Παρουσίαση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας για την ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.....	32
3.3. Παρουσίαση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας για την ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.....	40
3.4. Παρουσίαση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας για την ANEK LINES Α.Ε.....	50
3.5. Παρουσίαση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας για την MINOAN LINES Α.Ε.....	57
3.6. Παρουσίαση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας για την ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Συν.Π.Ε. και για την ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΑΝΙΩΝ Συν.Π.Ε.	66
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	72
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	78

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η περιφέρεια της Κρήτης αναπτύχθηκε ταχέως και σταθεροποίησε τη θέση της στην ελληνική οικονομία κατά την περίοδο 2005-2016. Βρίσκεται σε ενδιάμεσο επίπεδο ανάπτυξης στην ΕΕ και χαρακτηρίζεται ως περιοχή μετάβασης. Το κατά κεφαλήν εισόδημα της Περιφέρειας Κρήτης αντιστοιχούσε το 2017 στο 87% του μέσου όρου της χώρας και στο 69% περίπου του μέσου όρου των 28 χωρών της ΕΕ. Πριν από την ύφεση (2014 –2018) ενισχύθηκε ο τουρισμός, το εμπόριο, η ανάπτυξη ακινήτων, η πώληση αυτοκινήτων και, εν μέρει, η μεταποίηση. Υπήρξε μια πτώση του πρωτογενούς τομέα από την άποψη της παραγωγής, αλλά και από την άποψη της κατοχής. Η Κρήτη διαθέτει ικανοποιητική σύνθεση οικονομικών δραστηριοτήτων, εκτός από το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια η ανάπτυξη ενισχύθηκε υπερβολικά με επενδύσεις σε ακίνητα.

Η Κρήτη είναι μια περιφερειακή οικονομία ειδικευμένη στις οικονομικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την αγροτική οικονομία (19,4% της απασχόλησης), τον τουρισμό και το εμπόριο (35,4% της απασχόλησης). Σύμφωνα με την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία, ο τουρισμός και το εμπόριο συγκεντρώνουν το 35% της οικονομικής δραστηριότητας, η γεωργία επικεντρώνει το 9% της οικονομικής δραστηριότητας, η βιομηχανική μεταποίηση / η ενέργεια και η παραγωγή συγκεντρώνονται κατά 9% ενώ η διαχείριση ακίνητης περιουσίας προσεγγίζει το 10%.

Εκτός από τις προαναφερθείσες οικονομικές δραστηριότητες, στην οποία ειδικεύεται η Κρήτη, η Έρευνα και Τεχνολογία αποτελεί επίσης σημαντικό πόλο ανάπτυξης καθώς η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικούς εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς πόρους που συμβάλλουν ουσιαστικά στην οικονομική ανάπτυξη και μπορούν να ενισχύσουν σε μεγαλύτερο βαθμό την ανάπτυξη παραγωγικούς τομείς του νησιού.

Κατά την τελευταία πενταετία, η Περιφέρεια αντιπροσώπευε το 7,8% των εθνικών δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη (GERD), με το 0,95% του περιφερειακού ΑΕΠ να

διατίθεται για E & A. Ο λόγος αυτός υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο (0,6%) και είναι ένας από τους υψηλότερους στην Ελλάδα. Όσον αφορά τις δημοσιεύσεις, τα κρητικά εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα έχουν κατακτήσει μια εξαιρετική θέση στην Ελλάδα όσον αφορά την υποδοχή και τη διεθνή συνεργασία, δημιουργώντας ισχυρές διασυνδέσεις με άλλα ερευνητικά κέντρα τόσο στην Ευρώπη όσο και στο εξωτερικό. Πολλές δημοσιεύσεις αφορούν επιστημονικά πεδία σχετικά με τις παραγωγικές εξειδικεύσεις της περιφερειακής οικονομίας. Η συγκέντρωση των ερευνητών είναι σημαντική με αναλογία 1,05% επί του συνολικού αριθμού θέσεων απασχόλησης (1η Περιφέρεια στην Ελλάδα), ενώ η απασχόληση σε τομείς υψηλής τεχνολογίας παραμένει στα ίδια ποσοστά με την υπόλοιπη χώρα.

Ενώ η Περιφέρεια της Κρήτης παρουσιάζει συγκριτικά ισχυρά πλεονεκτήματα, απέτυχε να διαμορφώσει δυναμικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Η ανταγωνιστικότητα της Κρήτης παραμένει αδύναμη λόγω της περιορισμένης κλίσης προς την καινοτομία, της αδύναμης επιχειρηματικότητας και της απουσίας κατάλληλου θεσμικού περιβάλλοντος. Ειδικότερα, ο μετασχηματισμός των αποτελεσμάτων της έρευνας σε εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες είναι περιορισμένος, η σχέση μεταξύ του συστήματος έρευνας και τεχνολογίας και της τοπικής οικονομίας είναι αδύναμη λόγω της ζήτησης από εταιρείες και του προσανατολισμού του ερευνητικού εργατικού δυναμικού, ενώ υπάρχει επίσης απουσία αξιόπιστων διαμορφώσεων για την κατανομή κεφαλαίων υψηλού κινδύνου και αρχικού κεφαλαίου. Επιπλέον, η διεύρυνση των επιχειρήσεων και η δημιουργία συνεργατικών οργάνων (δίκτυα και ομάδες) είναι περιορισμένη. Ως αποτέλεσμα, δεν δημιουργούνται οικονομίες κλίμακας και υφίσταται η οργάνωση της παραγωγής, η εισαγωγή καινοτομιών και η προώθηση τοπικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές. Η περιφερειακή οικονομία παρουσιάζει σημαντικές ειδικότητες, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με τη μέθοδο που χρησιμοποιείται για την εξέταση τους. Μεταξύ των είκοσι (20) τομέων στους οποίους η Περιφέρεια Κρήτης παρουσιάζει υψηλή εξειδίκευση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, επτά (7) ταξινομούνται στο ευρύτερο συγκρότημα γεωργικών προϊόντων και συγκεντρώνουν το υψηλότερο επίπεδο απασχόλησης (49).

Η εξειδίκευση στη γεωργική οικονομία επιβεβαιώνεται και από τη δομή των εξαγωγών (59% των εξαγωγών είναι προϊόντα του πρωτογενούς τομέα). Αν όμως η προσέγγιση γίνεται με βάση την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, ο τουρισμός και το εμπόριο συγκεντρώνεται 35%, ενώ η γεωργία καλύπτει μόνο το 9% και είναι πρακτικά ισοδύναμο με την παραγωγή / ενέργεια και τις κατασκευές που καλύπτουν και το 9% το καθένα.

Στον τομέα των γεωργικών προϊόντων διατροφής, η Περιφέρεια της Κρήτης δημιούργησε ορισμένα ισχυρά πλεονεκτήματα καθώς διαθέτει αναγνωρίσιμα προϊόντα υψηλής ποιότητας τα οποία πωλούνται τόσο στη χώρα όσο και στις διεθνείς αγορές.

Η κρητική διατροφή, η οποία αποτελεί το πρότυπο της μεσογειακής διατροφής, αποτελεί «άυλη πολιτιστική κληρονομιά» με ισχυρό δυναμικό προβολής.

Στην τομεακή εξειδίκευση της Κρήτης, στους δύο σημαντικότερους τομείς της γεωργικής παραγωγής και του τουρισμού, μπορούμε να λάβουμε υπόψη τις ενδοπεριφερειακές διαφοροποιήσεις μεταξύ του βόρειου και του νότιου τμήματος της Περιφέρειας.

Στον τομέα του περιβάλλοντος, ο τουρισμός και η σημαντική πληθυσμιακή πυκνότητα στις αστικές συγκεντρώσεις του βόρειου τμήματος, δημιουργούν την ανάγκη για βιώσιμη ανάπτυξη, με αιχμές στην βιοκλιματική αναβάθμιση του περιβάλλοντος στις αστικές και τουριστικές περιοχές, η αντιπαράθεση με τις εποχιακές διακυμάνσεις της ενεργειακής ζήτησης. Στην ορεινή ενδοχώρα, στην ανατολική, βόρεια και δυτική παράκτια ζώνη, όπου βρίσκονται εκτεταμένες ζώνες NATURA (265 χλμ. Ha, αντίστοιχα, 32% της συνολικής επιφάνειας της περιφέρειας), με 69 υγροτόπους μικρής κλίμακας (129 εκτάρια) (12 χλμ. Ha, αντίστοιχα 1,5% της συνολικής επιφάνειας της περιοχής), εντατικές γεωργικές ζώνες και διασκορπισμένες, μικρές και μεσαίες συγκεντρώσεις κατοικιών, υπάρχει ανάγκη για διαφορετική προσέγγιση ως βιώσιμη ανάπτυξη.

Όσον αφορά τις μεταφορές, η βελτίωση των συνθηκών ασφαλείας και η ενίσχυση των κόμβων σύνδεσης με τους πρωτεύοντες κατακόρυφους άξονες μεταφοράς που συνδέουν το βόρειο και το νότιο τμήμα αποτελούν κυρίαρχους στόχους κατά μήκος του διευρωπαϊκού τμήματος του δικτύου μεταφορών Περιφέρεια Κρήτης το 2013.

Το μερίδιο της Κρήτης στο ΑΕγχΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) της Ελλάδας μεταβλήθηκε από το 3,99% το 1970, στη μέγιστη τιμή του 5,25% το 1995. Στη συνέχεια σταθεροποιήθηκε στο 4,7-4,9% τα επόμενα χρόνια. Από το 2014 έως το 2018, το ΑΕΠ της Ελλάδας μειώθηκε κατά 19,78%, ενώ η Κρήτη υποχώρησε κατά 22,96% αντίστοιχα (πίνακας 1).

Το ΑΕΠ της Κρήτης μειώθηκε από 98,39% του αντίστοιχου ΑΕγχΠ της χώρας το 1995 σε 82,24% το 2018 ως αποτέλεσμα της οικονομικής ύφεσης (2014). Από το 2014 έως το 2018, το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ της Ελλάδας μειώθηκε κατά 19,10%, ενώ στην Κρήτη μειώθηκε κατά 23,85% αντίστοιχα.

Η περιφερειακή οικονομία χαρακτηρίζεται από εξωστρέφεια τόσο ως τουρισμό όσο και ως σημαντικό μέρος της διεύθυνσης της γεωργικής παραγωγής στις διεθνείς αγορές. Η δομή των εξαγωγών επαναβεβαιώνει τις τομεακές εξειδικεύσεις της περιφερειακής οικονομίας με κάποιες σημαντικές διαφοροποιήσεις.

Οι εξαγωγές στην Κρήτη συνίστανται κυρίως σε προϊόντα του πρωτογενούς τομέα (59%), ενώ η διαδικασία παραγωγής ενισχύει τη θέση της, κυρίως λόγω της μεγάλης τοπικής βιομηχανίας πλαστικών (15%). Τα προϊόντα του πρωτογενούς τομέα παραμένουν σταθερή πηγή εξαγωγής. Δύο χώρες (Γερμανία και Ιταλία) απορροφούν το 47,5% των εξαγωγών της Περιφέρειας ενώ 10 χώρες απορροφούν το υπόλοιπο 75%. Μεταξύ των αναδυόμενων χωρών, η Κίνα έχει αρχίσει να απορροφά σημαντικό ποσοστό εξαγωγών (2%) με δυνατότητα αύξησης, ενώ η Ρωσία συμμετέχει με χαμηλότερα ποσοστά (0,9%).

Το 2016 το ποσοστό των εξαγωγών σε όλες τις εισαγωγές (λόγος επικάλυψης του εξωτερικού εμπορίου) ήταν 87,7%, με τις εξαγωγές να υπολείπονται των εισαγωγών κατά 12,3%. Το χάσμα μεταξύ εισαγωγών και εξαγωγών είναι εμφανές στο έλλειμμα

του εμπορικού ισοζυγίου, το οποίο το 2016 ανήλθε σε 4,7 εκατομμύρια ευρώ. Όσον αφορά τους 10 κύριους εξαγωγικούς προορισμούς της Περιφέρειας Κρήτης, η Ιταλία απορροφά το 21,2% όλων των εξαγωγών, ακολουθούμενη από τη Γερμανία (20,8%) και τις ΗΠΑ με 5,8%. Ο τομέας των τροφίμων με συνεισφορά 50,7% και αξία εξαγωγών 177,1 εκατ. Ευρώ αποτελεί τον κυρίαρχο εξαγωγικό τομέα της Περιφέρειας Κρήτης. Ο κλάδος Χημικών και Πλαστικών ακολουθεί, με μερίδιο 19,1% και αξία εξαγωγών που φτάνει τα 66,7 εκατομμύρια ευρώ.

Το πρώτο εξάμηνο των κρητικών εξαγωγών το 2015 ολοκληρώθηκε με θετικό σημάδι και αύξηση 94,15% σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2014. Η συνολική αξία και των δύο έφτασε τα 295 εκατ. Ευρώ, έναντι 152 εκατ. Την αντίστοιχη περυσινή περίοδο. Ο τομέας τροφίμων και ποτών, ο οποίος αντιπροσωπεύει το 71% του συνολικού αριθμού των εξαγωγών της Κρήτης κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο, δείχνει αύξηση ίση με 175%. Ο κλάδος των χημικών προϊόντων και των πλαστικών προϊόντων κατέχει τη δεύτερη θέση με ποσοστό περίπου 18% επί του συνολικού αριθμού των εξαγωγών της Κρήτης και κατά 15%. Το υπόλοιπο ποσοστό των κρητικών εξαγωγών αναλαμβάνεται από τους υπόλοιπους κλάδους όπως το κλωστοϋφαντουργικό προϊόν, τα μηχανήματα και τα προϊόντα, τα δομικά προϊόντα κλπ. Το ελαιόλαδο, το οποίο αντιπροσωπεύει το 79% του συνόλου των εξαγωγών του κλάδου Τροφίμων και Ποτών και το 57% συνολική αξία των εξαγωγών της Κρήτης.

Το ελαιόλαδο αποτελεί τη ναυαρχίδα του κρητικού προϊόντος, καθώς παρουσιάζει αύξηση που φτάνει το 518%. Λαμβάνονται φρέσκα λαχανικά, με πτώση 12%. Μαζί με το ελαιόλαδο αντιπροσωπεύουν περίπου το 96% του συνολικού αριθμού εξαγωγών αυτού του συγκεκριμένου τομέα. Όσον αφορά τις αγορές, πρώτα έρχεται η Ιταλία με μερίδιο 45% και μια εξαιρετική αύξηση 954%. Η αύξηση αυτή οφείλεται στην αύξηση των εξαγωγών μεγάλου όγκου ελαιολάδου. Η Γερμανία ακολουθεί με μερίδιο 15% και αύξηση 3%. Η Ισπανία έρχεται τρίτη, με μερίδιο 4% και εντυπωσιακή αύξηση 320%. Η Γαλλία έρχεται στην τέταρτη θέση με μερίδιο 3% και αύξηση 13% ακολουθούμενη από τη Βουλγαρία με μερίδιο 3% και με πτώση 9%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

1.1. Εισαγωγή

Η κατηγοριοποίηση των ΜΜΕ βασίστηκε σε τέσσερις παράγοντες (ECORYS-2018, EIM Business and Policy Research-2017, Ευρωπαϊκή Επιτροπή-2013α). Αυτοί οι παράγοντες είναι οι εξής:

- Η ανταγωνιστικότητα μιας χώρας
- Η καινοτομία μιας χώρας
- Το μέγεθος των ΜΜΕ στην οικονομία
- Η ένταση της τεχνολογίας (υψηλή ένταση υψηλής τεχνολογίας)

Όσον αφορά τον πρώτο παράγοντα, η ελληνική οικονομία είναι η χειρότερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Από την άποψη της ανταγωνιστικότητας η ελληνική κατατάσσεται στην 96η θέση σε συνολικά 142 χώρες (στοιχεία για το 2018) (Xirouchakis, 2013). Όσον αφορά τις επιδόσεις της καινοτομίας, η Ελλάδα χαρακτηρίζεται ως μέτριος καινοτόμος. Η τελευταία διάσταση της ελληνικής οικονομίας είναι ότι είναι μια χώρα χαμηλής τεχνολογίας (ECORYS-2018, Ευρωπαϊκή Επιτροπή-2013α, Ευρωπαϊκή Επιτροπή-2013b).

Η μελέτη EIM για την Επιχειρηματική και Πολιτική Έρευνα ((EIM Business and Policy Research-2017) δίνει έμφαση στο επιχείρημα ότι ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης συνδέεται θετικά με την καινοτομία των μεμονωμένων επιχειρήσεων καθώς και με την καινοτομικότητα των χωρών. Οι Varum και Rocka (2013) υποστηρίζουν ότι υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους οι καινοτομίες των επιχειρήσεων μπορούν να ενισχύσουν την αύξηση της απασχόλησης. Πρώτον, οι καινοτομίες που ενισχύουν τη βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας μπορούν να μειώσουν το κόστος παραγωγής. Το αποτέλεσμα των παραπάνω αυξάνει τη ζήτηση για προϊόντα. Επιπλέον, οι καινοτομίες προϊόντων μπορούν να δημιουργήσουν νέα ζήτηση από τους πελάτες. Τέλος, οι καινοτομίες μπορούν να αυξήσουν τη διεθνοποίηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Η διεθνοποίηση των επιχειρήσεων

μπορεί να υποστηρίξει την απόδοση των επιχειρήσεων. Η απόδοση αυτή έχει τα χαρακτηριστικά της αύξησης της απασχόλησης και της αύξησης του κύκλου εργασιών. Πρόσφατη μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επιβεβαιώνει την παραπάνω υπόθεση (EIM Business and Policy Research-2017, Fritsch-2014).

Οι ΜΜΕ αποτελούν σημαντικό χαρακτηριστικό κάθε τοπικής ανάπτυξης. Οι ΜΜΕ αυξάνουν την αειφόρο ανάπτυξη (Storey & Greene-2017, Xirouchakis-2013). Τα πιο σημαντικά επιχειρήματα της παραπάνω παραδοχής είναι τα εξής:

- Οι ΜΜΕ υποστηρίζουν τη μεταφορά τεχνολογίας και την περιφερειακή ανάπτυξη. Ένα παράδειγμα είναι τα πρωτοποριακά Ups Start.
- Οι ΜΜΕ αναδιαρθρώνονται. Επιπλέον, υποστηρίζουν το περιφερειακό εμπόριο. Το αποτέλεσμα των ανωτέρω είναι η αύξηση της απασχόλησης σε περιφερειακή βάση.
- Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις μπορούν να έχουν πιο εύκολη πρόσβαση στις εξειδικευμένες αγορές.
- Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις αυξάνουν την κατανάλωση και την παραγωγή. Αυτό συμβαίνει με τη δημιουργία καινοτομιών που είναι πιο εφικτές για τους καταναλωτές.
- Οι ΜΜΕ δρουν ως πηγή ανταγωνισμού για τις μεγαλύτερες εταιρείες και τις πολυεθνικές.
- Οι ΜΜΕ επιταχύνουν την παράξενη δομική. Οι νεοεισερχόμενοι αντικαθιστούν τους παλαιούς κατεστημένους φορείς εκμετάλλευσης (Fritsch-2014, Varum & Rocha-2013).

1.2. Γεωγραφική κατανομή των ΜμΕ

Τα κύρια αρνητικά χαρακτηριστικά των ελληνικών ΜΜΕ σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές ΜΜΕ είναι η έλλειψη παραγωγής νέων γνώσεων και συνολικής ανταγωνιστικότητας. Οι βασικές επιπτώσεις αυτών των χαρακτηριστικών είναι η απώλεια κερδών και η περαιτέρω ανάπτυξη των ελληνικών ΜΜΕ. Ωστόσο, η εισαγωγή τεχνολογικών καινοτομιών και καινοτομιών διεργασιών είναι δύο βασικά

πλεονεκτήματα των ελληνικών ΜΜΕ. Επιπλέον, οι ελληνικές ΜΜΕ είναι αρκετά ικανοποιητικές για την εισαγωγή καινοτομίας μάρκετινγκ και οργάνωσης (Innovators). Από την άλλη πλευρά, οι ελληνικές ΜΜΕ δεν είναι καλές στη χρηματοδότηση και δεν υποστηρίζουν πνευματικά περιουσιακά στοιχεία.

Οι τρεις επόμενοι πίνακες υπογραμμίζουν την ελληνική επιχειρηματική δραστηριότητα σε μια ταραχώδη εποχή. Ο Πίνακας 1 απεικονίζει τα δομικά στοιχεία για τις επιχειρήσεις του μεταποιητικού τομέα μεταξύ 2014-2016. Σύμφωνα με αυτόν τον πίνακα, ένα από τα αποτελέσματα της κρίσης είναι το κλείσιμο 4,765 κατασκευαστικών επιχειρήσεων σε τέσσερα χρόνια. Για την ίδια περίοδο το σύνολο των απασχολούμενων μειώνεται κατά 52.037. Η προστιθέμενη αξία μειώνεται επίσης κατά 939. Το ίδιο συμβαίνει με την ακαθάριστη αξία παραγωγής (-5.832) και τις πωλήσεις παραγόμενων προϊόντων (-5.848) (ΕΛΣΤΑΤ, 2013).

Ο Πίνακας 2 δείχνει το ποσοστό της επιχειρηματικής δραστηριότητας των πρώτων σταδίων για κάθε τομέα στην Ελλάδα 2006-2016. Γενικά, η επιχειρηματική δραστηριότητα των πρώτων σταδίων είναι πολύ ισχυρή στον τομέα του καταναλωτή. Ωστόσο, το ποσοστό είναι χαμηλό στον εξορυκτικό τομέα. Επιπλέον, δεν υπάρχουν μεγάλες αλλαγές για τους δύο αυτούς τομείς για τα έτη 2015-2016. Αναλυτικότερα, το ποσοστό του εξορυκτικού κλάδου αυξήθηκε από το 2014 (0,8% - 2006 και 1,9% -2016). Το ίδιο δεν συνέβη στον τομέα του καταναλωτή (63,5% -2006 και 46,3% -2016). Υπάρχει μια πτώση. Το ποσοστό του τομέα των επιχειρηματικών υπηρεσιών αυξήθηκε από το 2014 (12,7% -2006 και 28,1% -2016). Η θετική μεταβολή του ποσοστού αυτού του τομέα έχει σχεδόν διπλασιαστεί μεταξύ των ετών 2015-2016. Το ποσοστό της βιομηχανικής δραστηριότητας παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο από το 2014 (23,0% -2014 και 23,7% -2015) (Ιωαννίδης & Χατζηχρήστου, 2018).

Ένα βασικό χαρακτηριστικό της ποιοτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας των πρώτων σταδίων είναι οι προσδοκίες απασχόλησης για νέες δραστηριότητες. Ο Πίνακας 3 απεικονίζει τις προσδοκίες απασχόλησης για νέες δραστηριότητες στην Ελλάδα για τα επόμενα πέντε έτη 2016-2015. Η παραπάνω υπόθεση βασίστηκε στις

επιδόσεις των ετών 2007-2016. Οι φιλοδοξίες αυτών των ετών διαμορφώνουν τα επόμενα πέντε χρόνια 2016-2015. Ο πρώτος και σημαντικός παράγοντας που έχει αναλυθεί είναι οι προσδοκίες απασχόλησης για τουλάχιστον είκοσι νέες θέσεις απασχόλησης. Ο πρώτος παράγοντας είναι οι λεγόμενες εταιρείες υψηλής ανάπτυξης (gazelles). Οι εταιρείες υψηλής ανάπτυξης δημιουργούν πολλές νέες θέσεις εργασίας για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ο δεύτερος παράγοντας είναι οι προσδοκίες απασχόλησης μεταξύ έξι και δεκαεννέα νέων θέσεων απασχόλησης. Οι φιλοδοξίες απασχόλησης για τουλάχιστον είκοσι νέες θέσεις απασχόλησης για το έτος 2016 ήταν μόλις 4,4%.

Ωστόσο, για το έτος 2015 καμία από τις εγχώριες επιχειρήσεις δεν αποφάσισε να κάνει μια τέτοια φιλοδοξία (Ιωαννίδης & Χατζηχρήστου, 2018). Ο δεύτερος παράγοντας για τα ίδια έτη ήταν 13,3% και 7,4%. Οι ελληνικές εταιρείες υψηλής ανάπτυξης για την περίοδο 2014-2016 βρίσκονται στο τέλος του καταλόγου (2,8%) σε σύγκριση με τις άλλες χώρες, μέλη του Global Business Entrepreneurship Monitor (GEM). Από τις παραπάνω παραδοχές είναι σαφές ότι η πρόβλεψη για νέα

Η ένταση της τεχνολογίας και η τομεακή ανάλυση των δραστηριοτήτων καινοτομίας στην Ελλάδα είναι δύο μεγάλα ζητήματα προκειμένου η ελληνική οικονομία να ξεπεράσει την κρίση. Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του είναι ότι η ένταση E & A ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι πολύ χαμηλή (0,23). Οι ενδοϋπηρεσιακές δαπάνες E & A ανέρχονται σε 485,9 εκατομμύρια ευρώ. Το προσωπικό E & A είναι 9.984 και το ποσό των Ερευνητών είναι 5.858 (Σαχίνη, Μάλλιου και Ιερομνήμων, 2014).

Το τμήμα των υπηρεσιών καταρχήν αντιπροσωπεύει το 57,6% των συνολικών δαπανών E & Στη συνέχεια, είναι το τμήμα της μεταποίησης με 39,2% των συνολικών δαπανών E & A στο BES. Τέλος, αλλά και οι υπόλοιποι τομείς με το 3,2% των συνολικών δαπανών E & A στο BES. Όσον αφορά τον τομέα των υπηρεσιών, μια βαθύτερη ανάλυση μας δίνει την υπόθεση ότι οι χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες βρίσκονται στην κορυφή (21,1%). Ακολουθούν οι επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (15,9%). Το ποσοστό

του τελευταίου υποτομέα (πληροφόρηση και επικοινωνία) είναι 14,4% (Σαχίνη, Μάλλιου και Ιερομνήμων, 2014).

Στον τομέα της μεταποιητικής βιομηχανίας η κυριαρχία (12,5%) ανήκει στις οικονομικές δραστηριότητες της κατασκευής μεταποιημένων μεταλλικών προϊόντων, ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων, ηλεκτρικού εξοπλισμού, μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων και άλλων μεταφορικών μέσων. Οι δραστηριότητες με το μεγαλύτερο αντίκτυπο στο 12,5% των δαπανών E & A στο BES είναι η κατασκευή μεταποιημένων μεταλλικών προϊόντων, υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων. Το ίδιο ποσοστό ποσοστού (12,4%) είναι η οικονομική δραστηριότητα της παραγωγής βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών παρασκευασμάτων. Οι οικονομικές δραστηριότητες παραγωγής τροφίμων, ποτών, προϊόντων καπνού συμβάλλουν μόνο με το 3,5%. Στα άλλα τμήματα, η κυριαρχία του τομέα ανήκει στις δραστηριότητες παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, ατμού και κλιματισμού, ύδρευσης, αποχέτευσης, διαχείρισης αποβλήτων και αποκατάστασης (1,3%). Οι οικονομικές δραστηριότητες των κατασκευών, της γεωργίας, της δασοκομίας και της αλιείας συνεισφέρουν μόνο με το 0,3% (Σαχίνη, Μάλλιου και Ιερομνήμων, 2014).

Πίνακας 1. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (2017)

Περιφέρεια	Σύνολο επιχειρήσεων	Ποσοστό (%)
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	9.789	4,82
Κεντρική Μακεδονία	33.547	16,53
Δυτική Μακεδονία	4.552	2,24
Ήπειρος	5.739	2,83
Θεσσαλία	11.757	5,79

Ιόνια Νησιά	4.269	2,10
Δυτική Ελλάδα	10.620	5,23
Στερεά Ελλάδα	8.331	4,10
Αττική	81.757	40,28
Πελοπόννησος	9.817	4,84
Βόρειο Αιγαίο	3.433	1,69
Νότιο Αιγαίο	7.225	3,56
Κρήτη	12.147	5,98
Σύνολο	202.983	100

1.3. Οι ΜμΕ στην Περιφέρεια Κρήτης

Ένα άλλο σημαντικό μέρος της εργασίας είναι η ανάπτυξη καινοτόμων ΜΜΕ στην περιοχή της Κρήτης. Ο Πίνακας 2 καταδεικνύει τον αριθμό των επιχειρήσεων και υπαλλήλων στην περιοχή της Κρήτης (τέσσερις μεμονωμένες περιφερειακές μονάδες) για το 2013. Το μεγαλύτερο μέρος της επιχειρηματικής δραστηριότητας λαμβάνει χώρα στην περιφερειακή μονάδα του Ηρακλείου. Η περιφερειακή μονάδα του Ηρακλείου κατέχει σχεδόν το ήμισυ επιχειρηματική δραστηριότητα στο νησί της Κρήτης. Οι επιχειρήσεις του Ηρακλείου είναι 6.698 και κατέχουν το 2,90% στο άθροισμα της Ελλάδας. Δεύτερη είναι η περιφερειακή μονάδα των Χανίων στο νησί της Κρήτης. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις της περιφερειακής μονάδας των Χανίων είναι 3.699. Οι επιχειρήσεις αυτές κατέχουν το 1,60% του συνόλου της Ελλάδας. Η περιφερειακή μονάδα των Χανίων κατέχει σχεδόν το ήμισυ επιχειρηματική δραστηριότητα σε σύγκριση με το Ηράκλειο. Η τρίτη είναι η περιφερειακή μονάδα του Ρεθύμνου με μερίδιο 0,83% στο άθροισμα της Ελλάδας. Τελευταία αλλά όχι λιγότερο σημαντική είναι η περιφερειακή μονάδα Λασιθίου με μερίδιο 0,71% στο άθροισμα της Ελλάδας. Και οι δύο μονάδες είναι παρόμοιες. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό αυτών των δύο μονάδων είναι ότι κατέχουν το 1/3 της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε σύγκριση με την περιφερειακή μονάδα του Ηρακλείου. Ένα άλλο χαρακτηριστικό αυτών των μονάδων είναι ότι κατέχουν μόνο το 1/6 στο άθροισμα της Κρήτης (Υπουργείο Απασχόλησης & Κοινωνικής Ασφάλισης, 2013).

Πίνακας 2. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ (2017)

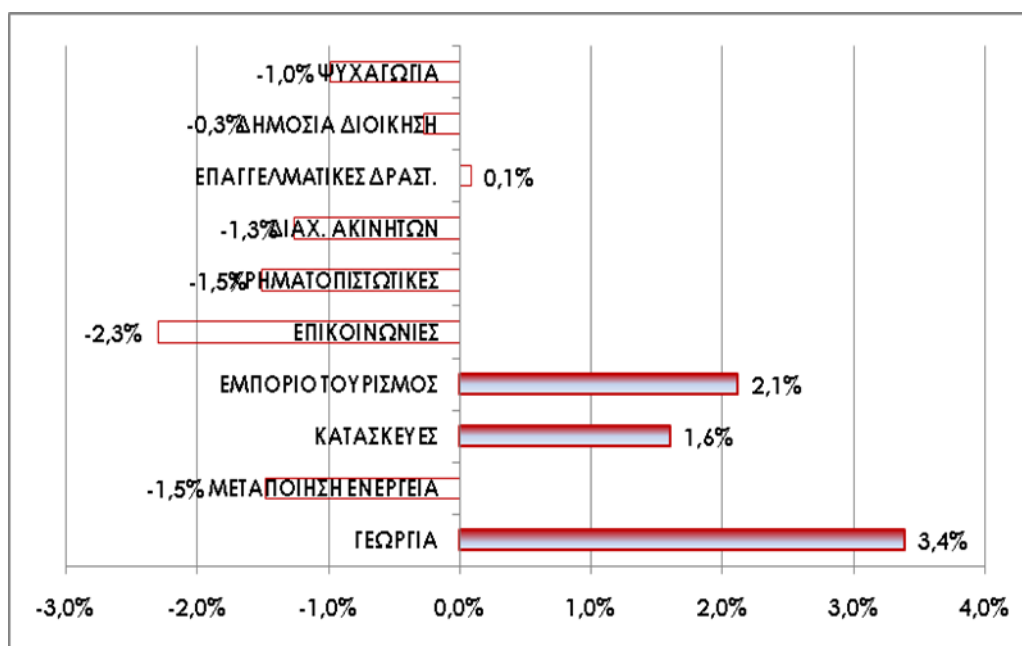
Περιφέρεια	Περιφερειακή ενότητα	Επιχειρήσεις και υποκαταστήματα	Ποσοστό (%)	Σύνολο εργαζομένων	Ποσοστό (%)
Κρήτη	Ηράκλειο	6.698	2,90	31.396	2,26
	Λασιθι	1.642	0,71	5.885	0,42
	Ρέθυμνο	1.913	0,83	7.532	0,54
	Χανιά	3.699	1,60	16.151	1,16
Σύνολο Κρήτης		13.952	6,04	60.964	4,38
Σύνολο Ελλάδας		230.888	100	1.387.925	100

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΚΛΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Η κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού η συσσώρευση κεφαλαίου και οι δημόσιες επενδύσεις έχουν δημιουργήσει ισχυρούς πόλους ανάπτυξης σε επιλεγμένους τομείς.

Από την ανάλυση των μακροοικονομικών μεγεθών προκύπτει μια καταρχήν εικόνα των εξειδικεύσεων της περιφερειακής οικονομίας στη γεωργία, τον τουρισμό και τις κατασκευές που συνδέονται με τα δημόσια έργα και τα ιδιωτικά ακίνητα, όπου πραγματοποιήθηκαν σημαντικές επενδύσεις στο παρελθόν.

Σε σχέση με τη δομή της οικονομίας σε επίπεδο χώρας η Περιφέρεια Κρήτης εξειδικεύεται στους κλάδους Εμπορίου Τουρισμού, των Κατασκευών και της Γεωργίας.

Γράφημα 1. Αποκλίσεις Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής (ΑΑΠ) Κρήτης από το σύνολο της χώρας (ποσοστό Ελλάδας μείον ποσοστό Κρήτης) (2017)

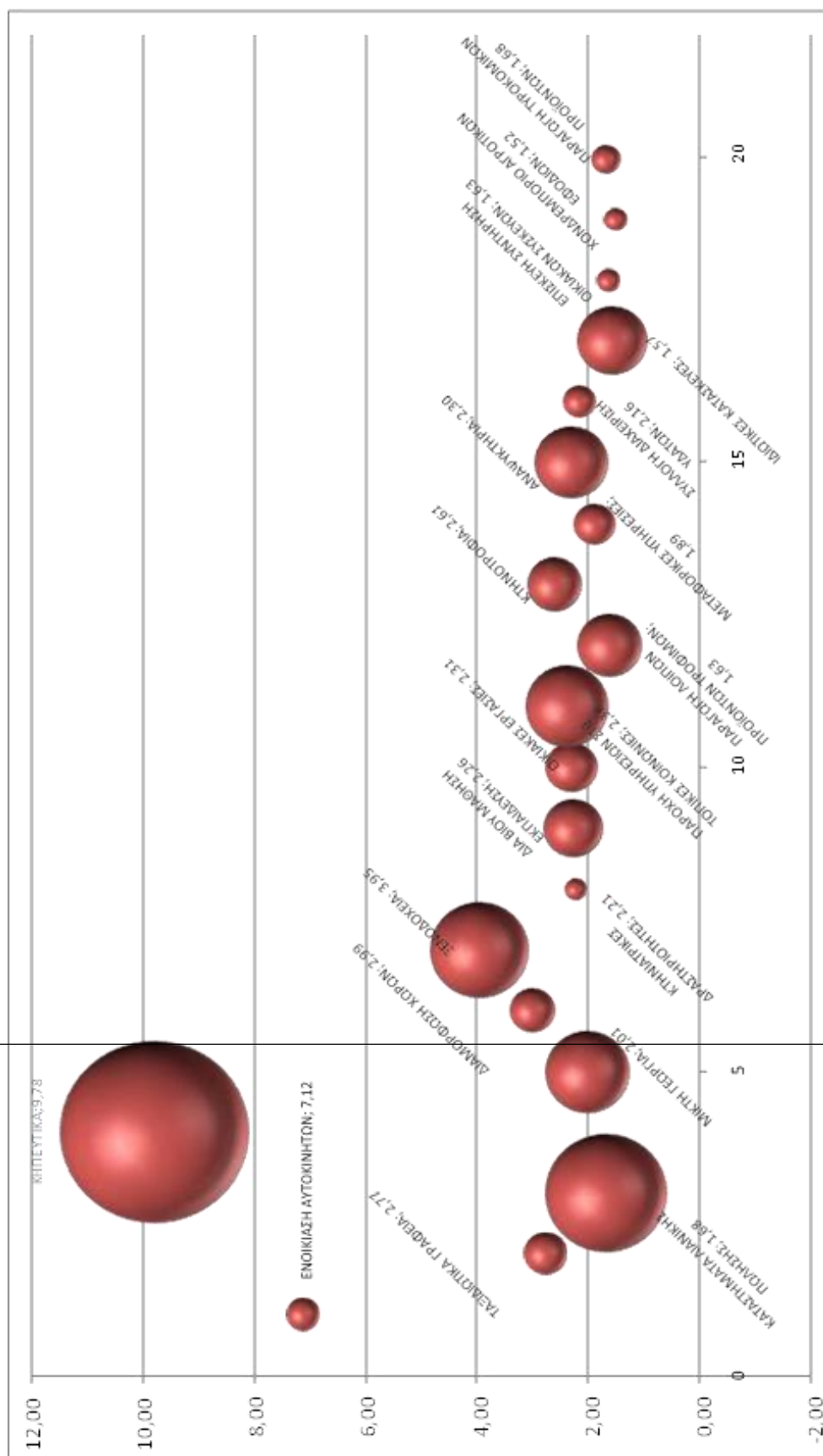
Από την κλαδική ανάλυση επιβεβαιώνεται ο προσανατολισμός της Κρήτης σε οικονομικές δραστηριότητες που συνδέονται με την αγροτική οικονομία (συγκεντρώνουν το 49% της απασχόλησης μεταξύ των 20 κλάδων στους οποίους εξειδικεύεται η Κρήτη) και τον τουρισμό (συγκεντρώνουν το 31% της απασχόλησης).

Στον Πίνακα 3 και το Γράφημα 2, αποτυπώνεται η κλαδική εξειδίκευση της Περιφέρειας Κρήτης σε σχέση με την ΕΕ. Ειδικότερα, στον πίνακα περιλαμβάνονται οι 20 κλάδοι με την υψηλότερη εξειδίκευση και με ελάχιστο βαθμό εξειδίκευσης το 1.5 (που σημαίνει ότι η Περιφέρεια υπερεκπροσωπείται κατά 50% στο συγκεκριμένο κλάδο με όρους απασχόλησης).

Πίνακας 3. Κλαδική εξειδίκευση περιφερειακής οικονομίας της Κρήτης (2017)

	ΚΛΑΔΟΣ	ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ
1	Ενοικίαση αυτοκινήτων	1	7.12	1 248
2	Ταξιδιωτικά γραφεία-πληρεσείες υποστήριξης τουριστών.	7	2.77	2 080
3	Καταστήματα λιανικής πώλησης προϊόντων	7	1.68	16 475
4	Κηπευτικά	9	9.78	39 638
5	Μικτή γεωργία (καλλιέργειες και κτηνοτροφία)	12	2.01	7 849
6	Διαμόρφωση χώρων	13	2.99	2 243
7	Ξενοδοχεία	13	3.95	10 697
8	Κτηνιατρικές δραστηριότητες	16	2.21	534
9	Διά βίου μάθηση και Εκπαίδευση	17	2.26	3 940
10	Οικιακές εργασίες	20	2.31	2 914
11	Παροχή υπηρεσιών στις τοπικές κοινωνίες	21	2.38	7 788
12	Παραγωγή λοιπών προϊόντων τροφίμων	24	1.63	4 627
13	Κτηνοτροφία	26	2.61	3 336
14	Μεταφορικές υποστηρικτικές δραστηριότητες	29	1.89	1 895
15	Αναψυκτήρια	29	2.30	5 930
16	Συλλογή διαχείριση υδάτων	33	2.16	1 165
17	Ιδιωτικές κατασκευές	34	1.57	5 433
18	Επισκευές οικιακών συσκευών	38	1.63	540
19	Χονδρεμπόριο αγροτικών και κτηνοτροφικών πρώτων υλών	49	1.52	594
20	Παραγωγή τυροκομικών προϊόντων	52	1.68	925

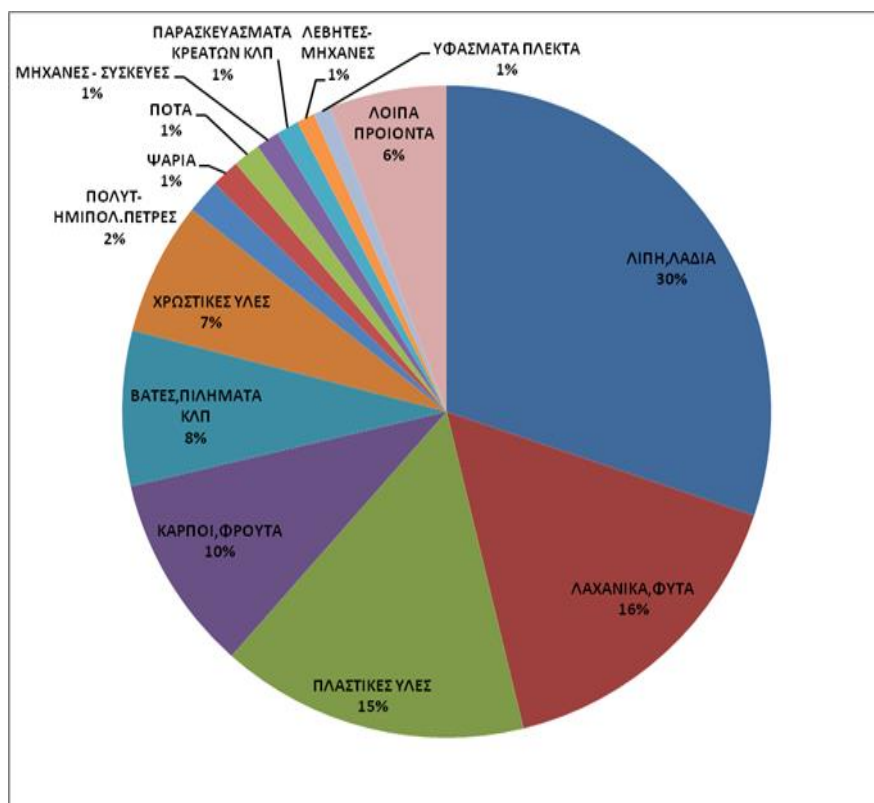
Γράφημα 2. Κλαδική εξειδίκευση

Ειδικότερα, στον αγροτικό τομέα, τα κηπευτικά με υψηλό δείκτη εξειδίκευσης καταλαμβάνουν τη ένατη θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών περιφερειών ενώ ακολουθούν η μικτή γεωργία (12η θέση) και οι κτηνιατρικές δραστηριότητες (16η θέση). Στον κλάδο του τουρισμού, η ενοικίαση αυτοκινήτων καταλαμβάνει την πρώτη θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών περιφερειών, ενώ ακολουθούν τα ταξιδιωτικά γραφεία (7η θέση) και τα ξενοδοχεία (13η θέση).

Στις εξαγωγές της Περιφέρειας Κρήτης κυριαρχούν τα προϊόντα του πρωτογενή (59% στο σύνολο). Η μεταποίηση ενισχύει τη θέση με ποσοστό 30% στο σύνολο, κυρίως λόγω της ισχυρής τοπικής βιομηχανίας πλαστικών. Τα προϊόντα του πρωτογενή επηρεάζονται από καιρικές συνθήκες και χαρακτηρίζονται από χαμηλή προστιθέμενη αξία παραμένουν όμως μια σταθερή διαχρονικά πηγή εξαγωγών για το 2017.

Τα πλαστικά είναι υψηλότερης αξίας προϊόντα, αλλά η παραγωγή τους προϋποθέτει σημαντικές εισαγωγές πρώτων υλών με τη τελική επίπτωση στο εμπορικό ισοζύγιο να είναι μικρότερη.

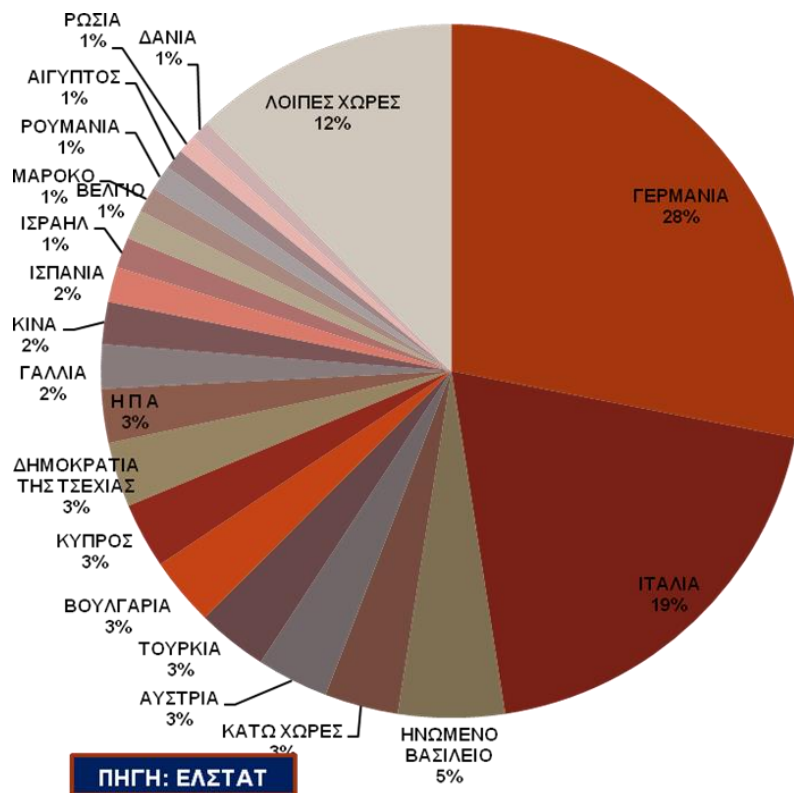
Δύο χώρες (Γερμανία και Ιταλία) απορροφούν το 47,5% των εξαγωγών της Περιφέρειας, ενώ 10 χώρες απορροφούν το 75% των εξαγωγών. Από τις αναδυόμενες χώρες, η Κίνα έχει αρχίσει να απορροφά ένα σημαντικό ποσοστό εξαγωγών (2%) με προοπτικές ανόδου, ενώ η Ρωσία παραμένει σε χαμηλά ποσοστά (0,9%).

Γράφημα 3. Διάρθρωση των εξαγωγών της Κρήτης (2017)

Πίνακας 4. Εξαγωγές ανά προϊόν Περιφέρειας Κρήτης σε ευρώ (2017)

ΛΙΠΗ, ΛΑΔΙΑ, ΖΩΙΚΗΣ-ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	81.481.951
ΛΑΧΑΝΙΚΑ, ΦΥΤΑ	43.295.877
ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	41.455.627
ΚΑΡΠΟΙ, ΦΡΟΥΤΑ	26.458.521
ΒΑΤΕΣ, ΠΙΛΗΜΑΤΑ ΚΛΠ. ΕΙΔΗ ΣΧΟΙΝΟΠΟΙΙΑΣ	20.767.974
ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ-ΧΡΩΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	17.893.099
ΠΟΛΥΤ-ΗΜΙΠΟΛ. ΠΕΤΡΕΣ, ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	4.568.793
ΨΑΡΙΑ	3.837.518
ΠΟΤΑ, ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΞΥΔΙ	3.688.199
ΜΗΧΑΝΕΣ - ΣΥΣΚΕΥΕΣ	3.169.661
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΚΡΕΑΤΩΝ, ΨΑΡΙΩΝ	2.993.509
ΛΕΒΗΤΕΣ-ΜΗΧΑΝΕΣ	2.421.655
ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	2.345.781
ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	15.782.186

Γράφημα 4. Χώρες προορισμού εξαγωγών (2017)

Πίνακας 5. Εξαγωγές ανά χώρα προορισμού Περιφέρεια Κρήτης σε ευρώ (2017)

ΓΕΡΜΑΝΙΑ	76.112.908
ΙΤΑΛΙΑ	52.712.560
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	13.292.125
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	9.195.238
ΑΥΣΤΡΙΑ	8.961.040
ΤΟΥΡΚΙΑ	8.839.590
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	8.614.748
ΚΥΠΡΟΣ	8.270.599
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ	8.173.672
Η Π Α	6.816.254
ΓΑΛΛΙΑ	5.569.530
ΚΙΝΑ	5.333.066
ΙΣΠΑΝΙΑ	4.426.937
ΙΣΡΑΗΛ	3.856.613
ΒΕΛΓΙΟ	3.697.452
ΜΑΡΟΚΟ	3.251.554
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	3.145.825
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	2.559.095
ΡΩΣΙΑ	2.392.250
ΔΑΝΙΑ	2.380.158
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	33.329.989

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

3.1. Παρουσίαση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας για την CRETA FARMS

Η «ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ», μια αμιγώς ελληνική επιχείρηση ιδρύθηκε απο το **Στυλιανό Δομαζάκη** στην Ελλάδα στο Ρέθυμνο της Κρήτης τον Οκτώμβριο του **1979**. Η εταιρία ελέγχει το 100% της **παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας** των προϊόντων που παράγει. Η καθετοποιήση αυτή της παραγωγής της επιτρέπει μεγαλύτερα περιθώρια κέρδους, καθώς δεν υπάρχει το κόστος της μεσολάβησης στα στάδια παραγωγής και διανομής και επιπλέον έχει τον πλήρη έλεγχο. Είναι πιστοποιημένη με **τρία ISO**: για τη μονάδα παραγωγής αλλαντικών, (ISO 9001:2000), για τη χοιροτροφική μονάδα (ISO 9001:2000) και για τη διαχείριση του περιβάλλοντος (ISO 14001).

Το αντικείμενο της δραστηριότητας της είναι η παραγωγή, εκτροφή, επεξεργασία, συσκευασία κατάψυξη και διάθεση νωπού, ψυγμένου και καταψυγμένου κρέατος και κρεατοσκευασμάτων, η παραγωγή αλλαντικών, η εμπορία τροφίμων καθώς και η παραγωγή κτηνοτροφών.

Τα τελευταία βήματα της CRETAFARM και τα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα

Το **2015** η εταιρία για την ανάπτυξη της στηρίχθηκε σε 3 άξονες :

- ✓ Την καινοτομία, λανσάρει την καινούργια σειρά «**EN ΕΛΛΑΔΙ Mini**», όπου κάνει και την **πρώτη** εμφάνιση της στην αγορά του **snack**.
- ✓ Ενισχύει την σειρά «**EN ΕΛΛΑΔΙ**» με έναν νέο κωδικό «**EN ΕΛΛΑΔΙ Φιλέτο Κοτόπουλο Ψητό**».
- ✓ Αυξάνει τα **σημεία διανομής** των προϊόντων της, ενισχύοντας της συνολικές της πωλήσεις .

- ✓ Δίνει μεγάλη σημασία στην **διαφήμιση** των καινούργιων προϊόντων της.

Τη χρονιά αυτή η εταιρία κατακτά για πρώτη φορά το **μερίδιο 29,7%** δείχνοντας έτσι οι καταναλωτές την προτίμηση τους προς τα brands της.

Βασικό ρόλο στην ανάπτυξη της εταιρία για το 2015 είχε η σειρά **«EN ΕΛΛΑΔΙ»**, όπου το μερίδιο της αυξήθηκε σημαντικά απο 12,6% σε **14,1%**. Επίσης η καινούργια σειρά **«EN ΕΛΛΑΔΙ Mini»** μόλις σε 4 μήνες έφτασε στο 4%.

Η συμφωνία **licensing** που έγινε στην **Αυστραλία** με την εταιρία PrimoMeats, 100% θυγατρική του Ομίλου JBS ολοκληρώθηκε το Μάρτιο του 2015 και τους πρώτους 12 μήνες απέφερε AU\$30εκ.

Ακόμα απο τη σειρά προϊόντων **“OlivingbyHans”** οι πωλήσεις στην Αυστραλία αυξήθηκαν ξεπερνώντας τα **AUD 40 εκ.** σε 16 μήνες δημιουργώντας μερίδιο αγοράς 3% και αποφέροντας έσοδα απο Royalties € 1,00 εκ.

Επίσης σημαντικό γεγονός για να ανοίξει τους ορίζοντες της εταιρία είναι η συμμετοχή της στην **έκθεση ANUGA 2015** όπου παρουσίασε σε πανευρωπαϊκό επίπεδο πρώτη φορά τη σειρά **«OlivingMINIs»**. Με αυτή την κίνηση η εταιρία υπολογίζει να αναπτύξει ετσι την εξαγωγική της δραστηριότητα το 2016.

Τα σημαντικότερα γεγονότα απο την ίδρυση της εταιρίας και έπειτα :

- Το **1979** γίνεται η σύσταση ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία «Ζωή Εμμ. Δομαζάκη A.B.E.E » με την ενοποίηση των ατομικών επιχειρήσεων της οικογένειας Δομαζάκη
- Το χρονικό διάστημα 1993-2000 επεκτείνεται η εταιρία με εγκαταστάσεις στο Ρέθυμνο της Κρήτης και **5 καινούργια**

υποκαταστήματα σε Ηράκλειο Κρήτης, Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Λάρισα και Πάτρα.

- Το **2002** γίνεται αγορά εγκαταστάσεων μεγάλης έκτασης (14,5 στρέμματα) και αγορά εξοπλισμού της «ΚΑΡΝΑ Α.Β.Ε.Ε.» στο Κρυονέρι του Ν.Αττικής, μια επένδυση ύψους 26 εκ. Ευρώ.
- Το **2004** δημιουργείται «**CRETA FARM (CYPRUS) LTD**», θυγατρική στην Κύπρο.
- Το **2007** ξεκινά να δραστηριοποιείται στην **Η.ΠΑ** με τον Όμιλο Clemens Family Corporation.

Μετοχική σύνθεση

Οι μετοχές της εταιρίας διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών απο την **3η Απριλίου 2000**. Οι μετοχές της διαπραγματεύονται στην κατηγορία «**Μεσαίας και Μικρής Κεφαλαιοποίησης**» και ανήκει στον κλάδο «**Τρόφιμα και Ποτά - Τρόφιμα**». Η τιμή της μετοχής της εταιρίας αποτιμάται στα 12,4 εκατ.ευρώ. Η CRETA FARM A.E., έχει στην κατοχή της **143.533** μετοχές (στοιχεία 31.12.2015). Η μετοχική σύνθεση της φαίνεται παρακάτω με τα αντίστοιχα ποσοστά και αριθμό μετοχών για τον κάθε μέτοχο.

Όνοματεπώνυμο	Αριθμός Μετοχών	Ποσοστό (%)
---------------	-----------------	-------------

Κωνσταντίνος Σ. Δομαζάκης	12.078.689	41,0%
Εμμανουήλ Σ. Δομαζάκης	11.995.503	40,7%
Μέτοχοι < του 5%	5.405.808	18,3%
Σύνολο	29.480.000	100,00%

Το σύνολο των μετοχών της εταιρίας είναι κοινές, ονομαστικές και αδιαίρετες και δεν υπάρχουν ειδικές κατηγορίες μετοχών. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που συνοδεύουν τις μετοχές, είναι αυτά που προβλέπονται από τον Κ.Ν. 2190/1920. Δεν υπάρχουν μετοχές που παρέχουν ειδικά δικαιώματα ελέγχου. Δεν υφίστανται γνωστοί περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου.

Στο παρακάτω γράφημα φαίνεται η πορεία της μετοχής το τελευταίο έτος.

Παρατηρούμε ότι η τιμή της μετοχής είχε **έντονες διακυμάνσεις** το τελευταίο χρόνο. Ξεκινώντας τον Αύγουστο του 2015 η τιμή της μετοχής ανεβαίνει σημαντικά,

φτάνοντας τον Οκτώβρη όπου αρχίζει η πτωτική τάση της με ανάκαμψη πάλι το Μάρτιο του 2016.

Η χρήση και ανάλυση των κυριότερων αριθμοδεικτών συνιστά ένα χρήσιμο εργαλείο επιλογής και παρακολούθησης των διαφόρων εταιρειών (σε συνδυασμό με επιπρόσθετα εργαλεία ανάλυσης), καθώς αυτοί εκφράζουν σχέσεις που παρουσιάζουν οικονομικό ενδιαφέρον και οδηγούν σε συγκεκριμένα συμπεράσματα. Οι χρηματοοικονομικοί αριθμοδείκτες παρέχουν **ενδείξεις για την πορεία μιας εταιρείας**, καθώς και για την **αποτελεσματικότητα των πολιτικών** που ακολουθούνται από τη **διοίκησή της**. Έτσι, μπορούμε να πληροφορηθούμε σε γενικές γραμμές για τη ρευστότητα, τη δραστηριότητα, την αποδοτικότητα και τη βιωσιμότητα σε σχέση με τη διάρθρωση των κεφαλαίων μιας επιχείρησης.

Δείκτες Αποδοτικότητας

Οι δείκτες αποδοτικότητας εκφράζουν το αποτέλεσμα που προκύπτει από κάποια δραστηριότητα της επιχείρησης/ομίλου. Οι συγκεκριμένοι αριθμοδείκτες φανερώνουν την αξιοποίηση του συνόλου των κεφαλαιακών πόρων, τόσο του ίδιου του Ομίλου όσο και δανειακών κεφαλαίων.

Περιθώριο Μικτού Κέρδους % = ΜΙΚΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ / ΠΩΛΗΣΕΙΣ

Για την αξιολόγηση της κερδοφορίας του Ομίλου Creta Farm, υπολογίστηκε ο δείκτης Περιθωρίου Μικτού Κέρδους. Σύμφωνα με τις οικονομικές καταστάσεις Ομίλου, δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στο συγκεκριμένο δείκτη την περίοδο 2014-2018. Συγκεκριμένα, ο **Μ.Ο. πενταετίας του περιθωρίου μικτού κέρδους** του Ομίλου κυμάνθηκε σε 42.26%, εμφανίζοντας την υψηλότερη τιμή το 2017 (43.96%). Τη διετία 2015-2016, παρά το γεγονός ότι οι πωλήσεις του ομίλου μειώθηκαν κατά 5% περίπου σε σχέση με το 2014, ο δείκτης δεν επηρεάστηκε αρνητικά, το οποίο οφείλεται στο γεγονός ότι ο όμιλος συγκράτησε το κόστος πωληθέντων.

Συγκριτικά με τον **Κλάδο**, ο δείκτης περιθωρίου μικτού κέρδους του ομίλου Creta Farm κυμαίνεται σε διπλάσια σχεδόν επίπεδα (43.96% έναντι 22.42% το 2017). Αυτό αποτυπώνει την ικανότητα και αποτελεσματικότητα του Ομίλου να επιτυγχάνει φθηνότερες αγορές και να πωλεί σε υψηλότερες τιμές σε σχέση με τις υπόλοιπες εταιρείες του κλάδου.

Περιθώριο Μικτού Κέρδους					
	2014	2015	2016	2017	2018
Όμιλος Creta Farm	41.20%	42.02%	41.59%	43.96%	42.54%

Δείκτης Αποδοτικότητας Απασχολούμενων Κεφαλαίων= (Καθαρά Κέρδη+Τόκοι)
/Σύνολο Παθητικού

Σε επίπεδο Ομίλου, ο εν λόγω δείκτης εμφάνισε ανοδική τάση την πενταετία 2014-2018, λαμβάνοντας την υψηλότερη τιμή του το **2017 (3.24%)**. Μάλιστα, το 2017 ήταν το μοναδικό έτος κατά το οποίο η αξιοποίηση των συνολικών κεφαλαίων του ομίλου (ιδίων και ξένων/δανειακών) και η «παραγωγή» από αυτά καθαρών κερδών κυμάνθηκε σε υψηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο του **Κλάδου**. Το εν λόγω έτος φαίνεται ότι ο Όμιλος επιτυγχάνει ένα **σημαντικό πλεόνασμα** που αντιστοιχεί σε κάθε νομισματική μονάδα που χρησιμοποίησε για τη χρηματοδότηση του Ενεργητικού του. Ωστόσο, ο μέσος όρος πενταετίας του δείκτη για τον Όμιλο διαμορφώθηκε σε χαμηλά εν γένει επίπεδα (μόλις 1%), δείχνοντας ότι ο Όμιλος έχει ζημίες και δεν μπορεί να ικανοποιήσει επαρκώς τις απαιτήσεις προς τρίτους. Ο δείκτης του **Κλάδου** κυμαίνεται σε ελαφρώς υψηλότερα επίπεδα, με εξαίρεση το 2017.

Αποδοτικότητα Απασχολουμένων Κεφαλαίων

	2014	2015	2016	2017	2018
Ομίλος Creta Farm	-0.70%	0.09%	1.28%	3.24%	0.83%

Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων= Καθαρά Κέρδη/ Ιδία Κεφάλαια

Ο δείκτης αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων έλαβε αρνητικές τιμές καθ' όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου, γεγονός που οφείλεται στις **ζημίες** που εμφάνισε ο Όμιλος. Η εικόνα επιδεινώθηκε ακόμα περισσότερο το 2016 (**-143.3%**), όπου οι αυξημένες ζημίες του ομίλου ήταν υπερδιπλάσιες των ιδίων κεφαλαίων, τα οποία συρρικνώθηκαν κατά 3 φορές περίπου σε σχέση με το 2014.

Σαφώς, λόγω της φύσης της δραστηριότητας του ομίλου, ο οποίος αποτελεί βιομηχανία εντάσεως κεφαλαίου με υψηλό βαθμό παγιοποίησης του Ενεργητικού, ο δείκτης αυτός θα πρέπει να συγκριθεί με τον αντίστοιχο του **Κλάδου**. Παρατηρείται ότι, τη διετία 2016- 2017 ο δείκτης του Κλάδου έλαβε θετικές τιμές (**2.4%** το 2017), κάτι που επιβεβαιώνει ότι οι εταιρείες του ανταγωνισμού αξιοποίησαν πιο αποτελεσματικά τα ίδια Κεφάλαια και παρήγαγαν καθαρά κέρδη.

Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων

	2014	2015	2016	2017	2018
Ομίλος Creta Farm	-17.05%	-27.18%	-143.27%	-19.23%	-37.88%

Δείκτες Ρευστότητας

Ένας ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας για μια επιχείρηση είναι η Ρευστότητα, καθώς είναι αυτή που καθορίζει τελικά αν η εταιρεία μπορεί να ανταποκριθεί στις καθημερινές λειτουργικές της ανάγκες. Οι δείκτες ρευστότητας αναφέρονται στο

ύψος και τις σχέσεις των βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων που επίκειται η λήξη τους και στα κυκλοφοριακά στοιχεία του ενεργητικού, τα οποία αποτελούν την πηγή από την οποία θα ικανοποιηθούν οι υποχρεώσεις. Ο πιο σημαντικός δείκτης αυτής της κατηγορίας είναι ο δείκτης Γενικής Ρευστότητας, ο οποίος αναλύεται στη συνέχεια.

Δείκτης Γενικής Ρευστότητας= Κυκλοφορούν Ενεργητικό/ Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις

Ο δείκτης Γενικής Ρευστότητας του ομίλου **μειώθηκε** με μέσο ετήσιο ρυθμό 7.3% την περίοδο 2014-2018, διαμορφούμενος σε **0.73** (Μ.Ο. πενταετίας). Με εξαίρεση το 2016, όπου διπλασιάστηκαν οι απαιτήσεις του Ομίλου σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις υπερκαλύπτουν το κυκλοφορούν ενεργητικό. Ως αποτέλεσμα, ο δείκτης λαμβάνει τιμές μικρότερες της μονάδας, με συνέπεια να υπάρχει έλλειμμα των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων σε σχέση με τις τρέχουσες υποχρεώσεις, με συνέπεια να μην παρέχεται το απαιτούμενο περιθώριο ασφαλείας για τα ενδιαφερόμενα μέρη που έχουν επενδύσει κεφάλαια στον Όμιλο.

Από την άλλη πλευρά, ο δείκτης γενικής ρευστότητας του **Κλάδου** κυμαίνεται σε πιο ικανοποιητικά επίπεδα (μεταξύ **1.10-1.14**) σε σχέση με τον Όμιλο, βρισκόμενος σταθερά για ολη την πενταετία πάνω από τη μονάδα.

Γενική Ρευστότητα					
	2014	2015	2016	2017	2018
Όμιλος Creta	0.74	0.68	1.20	0.48	0.55
Farm					

Δείκτης Διάρκειας Απαιτήσεων= (Απαιτήσεις/ Πωλήσεις)*365

Ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης δίνει τον αριθμό των ημερών που παραμένει ανείσπρακτη η αξία των πωληθέντων αγαθών και αποτελεί μια εικόνα της πολιτικής Πιστώσεων που ακολουθεί μια επιχείρηση.

Ο δείκτης για τον Όμιλο εμφάνισε μεγάλη διακύμανση τιμών με άτακτα скаμπανεβάσματα την εξεταζόμενη περίοδο, διαμορφούμενος (ως μέσος όρος πενταετίας) σε **175 ημέρες**. Την τελευταία διετία (2017-2018) ο Όμιλος φαίνεται να δεσμεύει τα κεφάλαια του σε μικρότερο χρονικό διάστημα, με αποτέλεσμα να παρουσιάζει μικρότερη πιθανότητα ζημιάς από επισφαλείς πελάτες. Η χαμηλότερη τιμή του παρατηρήθηκε το 2017 (92 ημέρες). Αντίθετα, το 2016 υπήρχε σημαντικό πρόβλημα δεδομένου ότι ο δείκτης είχε διπλασιαστεί σε σχέση με το προηγούμενο έτος (324 ημέρες έναντι 168 ημερών).

Η τιμή του δείκτη για τον **Κλάδο** κυμαίνεται σε πιο ικανοποιητικά (χαμηλότερα) σε σχέση με τον Όμιλο επίπεδα, καθόλη τη διάρκεια της περιόδου, με εξαίρεση το 2017.

Διάρκεια Είσπραξης Απαιτήσεων (σε ημέρες)						
		2014	2015	2016	2017	2018
Όμιλος	Creta	188	168	324	92	105
	Farm					

Δείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης

Δείκτης Δανειακής Επιβαρυνσης= Σύνολο Υποχρεώσεων/ Σύνολο Παθητικού

Ο συγκεκριμένος δείκτης δείχνει το βαθμό που βασίζεται ο Όμιλος σε ξένη χρηματοδότηση σε σχέση με τη χρηματοδότηση από ίδια κεφάλαια.

Ο μέσος όρος πενταετίας του εν λόγω δείκτη για την Creta Farm διαμορφώθηκε σε υψηλά επίπεδα (**84.15%**), Μάλιστα, παρουσίασε ανοδική πορεία την περίοδο 2014-2016, παρά το γεγονός ότι τόσο ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός όσο και οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις μειώθηκαν σημαντικά, χωρίς ωστόσο να αντισταθμίσουν τη δραστική υποχώρηση των ιδίων κεφαλαίων την ίδια περίοδο.

Την τελευταία διετία ο δείκτης βελτιώθηκε σε μικρό βαθμό, χωρίς πάραυτα να διαφοροποιείται η εικόνα ότι η Creta Farm εξαρτάται σε υψηλό ποσοστό από τα ξένα κεφάλαια.

Από την άλλη πλευρά, ο βαθμός της οικονομικής μόχλευσης κυμαίνεται σε χαμηλότερα επίπεδα για τον **Κλάδο**, παρουσιάζοντας εν γένει πτωτική πορεία την περίοδο 2014-2017 και διαμορφούμενος σε **62%** το 2017. Το γεγονός αυτό αποτελεί ακόμα μια ένδειξη της υψηλής δανειακής επιβάρυνσης του Ομίλου συγκριτικά με τους ανταγωνιστές του, με αποτέλεσμα την επιδείνωση των χρηματοοικονομικών του κινδύνων.

Δανειακή Επιβάρυνση						
		2014	2015	2016	2017	2018
Ομίλος	Creta	74.54%	80.51%	90.10%	88.00%	87.60%
Farm						

Δείκτες Δραστηριότητας

Οι δείκτες αυτής της κατηγορίας προσδιορίζουν πόσο αποτελεσματικά ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα στοιχεία του Ενεργητικού του. Ειδικότερα, δείχνουν πόσες φορές μετατρέπονται τα αντίστοιχα μεγέθη σε έσοδα από πωλήσεις.

Δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων= Πωλήσεις /Αποθέματα

Ο παραπάνω δείκτης μας φανερώνει σε πόσο χρονικό διάστημα παραμένουν τα αποθέματα στην επιχείρηση. Αποτελεί ένα μέτρο της απόδοσης του Ομίλου που δίνει στους επενδυτές μια ιδέα για το χρόνο που θα χρειαστεί να μετατρέψει τα αποθέματά του (συμπεριλαμβανομένων των εμπορευμάτων που είναι σε εξέλιξη, εάν υπάρχουν) σε πωλήσεις. Σε γενικές γραμμές, όσο μικρότερος ο δείκτης τόσο το καλύτερο.

Ο δείκτης για τον Όμιλο Creta Farm εμφάνισε μικρές αυξομειώσεις την εξεταζόμενη περίοδο, διαμορφούμενος σε ικανοποιητικά, εν γένει, επίπεδα (**53 ημέρες** κατά μέσο όρο). Μάλιστα, ο δείκτης εμφάνισε την χαμηλότερη τιμή της πενταετίας το 2018 (46 ημέρες), γεγονός που οφείλεται στην αντίστοιχη μείωση της αξίας των αποθεμάτων και υποδηλώνει ότι ο Όμιλος βελτιστοποίησε την παραγωγική διαδικασία (από τις πρώτες ύλες μέχρι την πώληση των τελικών προϊόντων). Είναι, δε, χαρακτηριστικό ότι ο δείκτης της Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων για την Creta Farm κυμαίνεται σε χαμηλότερα (καλύτερα) επίπεδα σε σύγκριση με τον **Κλάδο**. Οι τιμές του δείκτη για τον Κλάδο παρέμειναν σταθερές κατά την περίοδο 2014- 2017, ανερχόμενες σε **82 ημέρες** περίπου κατά μέσο όρο.

Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων (σε ημέρες)

	2014	2015	2016	2017	2018
Όμιλος Creta Farm	58	63	46	54	46

Δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Ενεργητικού = Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού

Η Κυκλοφοριακή Ταχύτητα του Ενεργητικού δείχνει την ικανότητα του Ομίλου να χρησιμοποιεί και να αξιοποιεί τα στοιχεία του Ενεργητικού του (πάγια - εγκαταστάσεις, κλπ) και να «παράγει» πωλήσεις. Γενικά, όσο υψηλότερος είναι ο συγκεκριμένος δείκτης τόσο πιο αποτελεσματικά «παράγει» έσοδα ο Όμιλος για κάθε μονάδα της αξίας του Ενεργητικού της. Το επίπεδο του δείκτη μπορεί να αυξηθεί είτε με την αύξηση των πωλήσεων για κάθε δεδομένο επίπεδο Παγίων, είτε με την μείωση των λειτουργικών περιουσιακών στοιχείων που χρειάζονται για την παραγωγή ενός συγκεκριμένου επιπέδου πωλήσεων.

Ο δείκτης του Ομίλου αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 6.4% την πενταετία 2014-2018, διαμορφούμενος σε **0.61** κατά μέσο όρο. Σημαντική αύξηση παρατηρήθηκε το 2016 σε σχέση με το προηγούμενο έτος, γεγονός που οφείλεται κυρίως στη μείωση της αξίας του Παγίου Ενεργητικού του Ομίλου.

Σημειώνεται ότι, η διαχείριση του δείκτη είναι αρκετά απαιτητική, καθώς η μείωση του λειτουργικού κομματιού των στοιχείων της επιχείρησης δεν είναι πάντα εύκολη υπόθεση. Για παράδειγμα, μια εταιρεία μπορεί να μειώσει τα Assets της περιορίζοντας το χρόνο συλλογής των απαιτήσεων της, τα αποθέματα της ή ακόμη και καθυστερώντας τις πληρωμές στους προμηθευτές της. Οι συγκεκριμένες στρατηγικές θα πρέπει να εφαρμοστούν σωστά, χωρίς να διαταραχθούν οι σχέσεις της με προμηθευτές και πελάτες.

Συγκριτικά με τον **Κλάδο**, ο δείκτης της Creta Farm κυμαίνονταν σε υψηλότερα επίπεδα μέχρι το 2015. Στη συνέχεια, ωστόσο, παρατηρήθηκε ραγδαία αύξηση στην τιμή του δείκτη του Κλάδου, ο οποίος ανήλθε σε **0.84** τη διετία 2016-2017, υπερβαίνοντας τον αντίστοιχο δείκτη του Ομίλου.

Ταχύτητα Κυκλοφορίας Ενεργητικού

	2014	2015	2016	2017	2018

Ομίλος Farm	Creta	0.52	0.53	0.66	0.67	0.67
----------------	-------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

3.2. Παρουσίαση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας για την ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.

Η εταιρεία με την παρούσα νομική μορφή Καράτζη ΑΕ ιδρύθηκε το 1979 με έδρα το Μελιδοχώρι Μονοφατσίου του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων, στο Ηράκλειο Κρήτης (η εταιρεία προϋπήρχε ως ετερόρρυθμη εταιρεία από το 1973). Στην εταιρεία απασχολούνται περίπου 800 άτομα και πραγματοποιεί εξαγωγές στο 95% του κόσμου (europa2day, 2015). Οι μετοχές της εταιρείας εισήχθησαν στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών τον Σεπτέμβριο του 2000, με το σύμβολο KARTZ. Η εταιρεία εντάσσεται στην κατηγορία της μεσαίας και μικρής κεφαλαιοποίησης. Η εταιρεία δραστηριοποιείται σε βιομηχανικά προϊόντα και υπηρεσίες, υλικά συσκευασίας, ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (Καράτζη Α.Ε., 2016). Πιο συγκεκριμένα η εταιρεία δραστηριοποιείται στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις με την ανέγερση ξενοδοχειακών συγκροτημάτων ή με τη μίσθωση αυτών. Η άσκηση των τουριστικών επιχειρησιακών και δραστηριοτήτων πραγματοποιείται σε ιδιόκτητες ή μισθωμένες εκτάσεις. Η εταιρεία έχει δυνατότητα ίδρυσης, οργάνωσης και εκμετάλλευσης τουριστικών και ταξιδιωτικών γραφείων στην Ελλάδα και το εξωτερικό καθώς και αντιπροσώπευσης ξενοδοχειακών και τουριστικών επιχειρήσεων στην ημεδαπή και την αλλοδαπή. Επίσης η εταιρεία δραστηριοποιείται στην βιομηχανική παραγωγή και πώληση (Capital.gr, 2016):

α) ελαστικών δικτύων συσκευασίας αλλαντικών, κρεάτων, φυτωρίων, κ.λ.π.,

β) περιελιγμένου ελαστικού νήματος για καλτσοποιία, κορσεδοποιία, συσκευασία, κ.λ.π.,

- γ) θηλιών από περιελιγμένο ελαστικό νήμα για τη συσκευασία πουλερικών,
- δ) μη ελαστικών διχτύων για τη συσκευασία κρεάτων, φρούτων, λαχανικών, αλλαντικών, κ.λ.π.,
- ε) πλαστικών τσαντών και γενικά παραγωγή και εμπορία προϊόντων συσκευασίας.

Τη μεγαλύτερη συμμετοχή στα έσοδα της εταιρείας στο εσωτερικό το 2015 είχε ο κλάδος της παραγωγής ενέργειας, με έσοδα περίπου 4,2 εκ. ευρώ, αποτελώντας το 63% του συνολικού τζίρου για την συγκεκριμένη χρήση. Τα έσοδα της βιομηχανικής δραστηριότητας το 2015 ανήλθαν σε 2,4 εκ. ευρώ και αποτέλεσαν το 36% των συνολικών εσόδων. Τέλος η ξενοδοχειακή δραστηριότητα επέφερε στην εταιρεία έσοδα ύψους 63,8 χιλιάδων ευρώ, αποτελώντας το 1% του τζίρου.

Εξετάζοντας την γεωγραφική κατανομή των πωλήσεων της εταιρείας για το 2015, παρατηρείται ότι τα υψηλότερα έσοδα προέρχονται από την βιομηχανική δραστηριότητα της εταιρείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με έσοδα 38,4 εκ. ευρώ. Ο δεύτερος μεγαλύτερος τζίρος της εταιρείας προέρχεται από την ξενοδοχειακή δραστηριότητα του εξωτερικού με 10,8 εκ. ευρώ και έπονται οι πωλήσεις της εταιρείας στην Ελλάδα. Οι μικρότερες σε αξία πωλήσεις της εταιρείας γίνονται στην Αφρική και την κεντρική και νότια Αμερική.

Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας ΚΑΡΑΤΖΗ Α.Ε. ανέρχεται σήμερα στο ποσό 24.662.051 ευρώ, είναι ολοσχερώς καταβεβλημένο και διαιρείται σε 14.679.792 κοινές ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας 1,68 ευρώ εκάστη. Όλες οι μετοχές της εταιρείας είναι εισηγμένες και διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών (Καράτζη Α.Ε., 2016). Για τη μεταβίβαση των μετοχών δεν υφίσταται κανένας περιορισμός, ενώ δεν προβλέπεται κανένας περιορισμός στο δικαίωμα ψήφου που παρέχουν οι μετοχές ή ειδικά δικαιώματα ελέγχου. Την 31^η Δεκεμβρίου του 2015 οι σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας είναι:

A/A	Όνοματεπώνυμο μετόχου	Αριθμός μετοχών	Ποσοστό
1	Καράτζης Αντώνιος του Μιλτιάδη	6.480.204	44,14%
2	Καράτζη Μαρία του Μιλτιάδη	5.643.204	38,44%
		12.123.408	82,58%

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται σε πίνακες οι βασικότεροι αριθμοδείκτες του ομίλου, ομαδοποιημένοι ανά εξεταζόμενη κατηγορία. Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζονται οι αριθμοδείκτες δραστηριότητας του ομίλου από το 2014 έως το 2018 και συγκεκριμένα οι αριθμοδείκτες μέσης περιόδου ανακύκλωσης αποθεμάτων, απαιτήσεων από πελάτες και υποχρεώσεων προς τους προμηθευτές. Αρχικά ο αριθμοδείκτης μέσης περιόδου ανακύκλωσης των αποθεμάτων αν και παρουσιάζει διακυμάνσεις δεν έχει έντονες αποκλίσεις και το διάστημα ρευστοποίησης των αποθεμάτων το 2018 είναι 114 ημέρες (δηλαδή τα αποθέματα ρευστοποιούνται περίπου κάθε τέσσερις μήνες). Αρκετά ταχύτερη είναι η ανακύκλωση των απαιτήσεων από τους πελάτες, αλλά και διαχρονικά υπάρχει σημαντική μείωση στο διάστημα. Ειδικότερα το 2014 ο όμιλος εισέπραττε τα υπόλοιπα των πελατών του κάθε τρεις μήνες ενώ έπειτα από διαδοχικές μειώσεις το διάστημα αυτό το 2018 διαμορφώθηκε στις 43 ημέρες. Ενώ μείωση (αν και μικρότερη) υπάρχει και στο διάστημα εξόφλησης των προμηθευτών του ομίλου. Στην αρχή της εξεταζόμενης περιόδου ο όμιλος εξοφλούσε τις υποχρεώσεις του προς τους προμηθευτές κάθε 50 ημέρες ενώ το 2018 το διάστημα είχε μειωθεί στις 33 ημέρες.

Μέση περίοδος ανακύκλωσης αποθεμάτων

	2014	2015	2016	2017	2018

ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	127	130	117	101	114
---------------	------------	------------	------------	------------	------------

Μέση περίοδος διακανονισμού απαιτήσεων

	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	55	57	55	46	43

Μέση περίοδος αποπληρωμής προμηθευτών

	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	45	41	42	39	33

Η μέση περίοδος ανακύκλωσης των αποθεμάτων του ομίλου, δηλαδή από την αγορά τους ως την μετατροπή τους σε πωλούμενα προϊόντα κυμαίνεται περίπου στους τέσσερις μήνες. Αξιοσημείωτη είναι βελτίωση στη διαχείριση των ανοικτών υπολοίπων των πελατών, που βοηθά στην ταχύτερη είσπραξη των απαιτήσεων από τους πελάτες, σημαντικός παράγοντας για την βελτίωση της ρευστότητας αλλά και για την μείωση του πιστωτικού κινδύνου του ομίλου. Ταχύτερη με την πάροδο του χρόνου είναι και η εξόφληση των υπολοίπων των προμηθευτών και στο τέλος της εξεταζόμενης περιόδου διαμορφώνεται στον ένα περίπου μήνα, γεγονός που αυξάνει σημαντικά στην πιστοληπτική ικανότητά του.

Όπως φαίνεται από το παρακάτω διάγραμμα οι αριθμοδείκτες ρευστότητας του ομίλου έχουν διαχρονικά ανοδική πορεία, με εξαίρεση την διαχειριστική χρήση του 2011 που είχαν σημαντική πτώση. Η μείωση αυτή το 2014 οφείλεται στην υψηλότερη αύξηση των τρεχουσών υποχρεώσεων από την μικρότερης έντασης

αύξηση των στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Παρόλα αυτά όλοι οι αριθμοδείκτες ρευστότητας έχουν ανοδική πορεία. Έτσι ενώ στην αρχή της περιόδου η ρευστότητα του ομίλου δεν είναι ιδιαίτερα καλή τα τελευταία έτη έχει διαμορφωθεί σε ικανοποιητικά επίπεδα. Το 2015 ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας του ομίλου είναι 1,54, ο αριθμοδείκτης άμεσης ρευστότητας είναι 0,93 ενώ ιδιαίτερα υψηλός είναι ο αριθμοδείκτης ταμειακής ρευστότητας, η τιμή του οποίου είναι 0,57. Το γεγονός αυτό δείχνει ότι περίπου το 60% των τρεχουσών υποχρεώσεων του ομίλου καλύπτεται από τα ταμειακά διαθέσιμα που διακρατεί. Την τελευταία οκταετία παρατηρείται αξιοσημείωτη αύξηση στη ρευστότητα του ομίλου, σε όλα τα επίπεδα μέτρησής της, ειδικά από το 2015 και μετά που υπάρχει αύξηση του κυκλοφορούντος ενεργητικού (κυρίως των ταμειακών διαθεσίμων) και περιορισμός των τρεχουσών υποχρεώσεων.

Αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας					
	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	0,98	1,27	1,33	1,37	1,54

Αριθμοδείκτης άμεσης ρευστότητας					
	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	0,45	0,87	0,88	0,96	0,93

Αριθμοδείκτης ταμειακής ρευστότητας

	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	0,00	0,47	0,53	0,60	0,57

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται οι αριθμοδείκτες κερδοφορίας του ομίλου Καράτζη. Όπως φαίνεται υπάρχει σημαντική αύξηση στο περιθώριο λειτουργικού κέρδους, την τελευταία πενταετία όπου το 2018 διαμορφώθηκε στο 16,26%. Αύξηση όμως υπάρχει και στην απόδοση των συνολικά επενδυμένων κεφαλαίων του ομίλου, απόδοση που τα δύο τελευταία έτη προσεγγίζει το 10%. Χαμηλότερη και σημειώνοντας αυξομειώσεις την οκταετία, είναι η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων. Παρόλα αυτά και σε αυτόν τον αριθμοδείκτη υπάρχει βελτίωση και η απόδοση το 2018 ήταν 5,62%.

Αριθμοδείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων

	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	11,82	11,51	12,06	15,71	16,26

Αριθμοδείκτης απόδοσης χρησιμοποιούμενου κεφαλαίου

	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	7,39	6,42	6,77	9,40	9,52

Αριθμοδείκτης περιθωρίου λειτουργικού κέρδους

	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	6,97	5,88	4,72	6,71	5,62

Η απόδοση των κεφαλαίων του ομίλου είναι σε αρκετά καλά επίπεδα και διαχρονικά παρουσιάζει βελτίωση και η μικρή καμπή που παρατηρείται στους σχετικούς αριθμοδείκτες την τριετία 2014-2016, οφείλεται κυρίως στον υψηλότερο ρυθμό αύξησης των κεφαλαίων από την κερδοφορία. Όμως από το 2016 και μετά οι ρυθμοί ανάπτυξης των κερδών είναι υψηλότεροι από την αύξηση των κεφαλαίων. Το γεγονός ότι ο όμιλος έχει συνεχώς αυξανόμενο περιθώριο λειτουργικού κέρδους είναι ιδιαίτερα θετικό γι' αυτόν αφού καταδεικνύει αποτελεσματικότερη διαχείριση των λειτουργικών εξόδων αλλά και μεγαλύτερη άνεση στην κάλυψη των λοιπών του εξόδων, που οδηγούν σε καλύτερη συνολική κερδοφορία.

Για την ανάλυση της κεφαλαιακής διάρθρωσης και βιωσιμότητας του ομίλου εξετάζονται οι αριθμοδείκτες συνολικής ξένης επιβάρυνσης, της κεφαλαιακής μόχλευσης και ο αριθμοδείκτης κάλυψης τόκων. Παρεμφερής η πορεία των δύο πρώτων αριθμοδεικτών διαχρονικά. Από το 2015 και μετά υπάρχει σταδιακή μείωση στους αριθμοδείκτες ξένης επιβάρυνσης και μόχλευσης και το 2018 διαμορφώθηκαν σε 0,35 και 0,18 αντίστοιχα. Έως το 2012 υπήρξαν σημαντικές διακυμάνσεις στον αριθμοδείκτη κάλυψης τόκων του ομίλου που οφείλονται στις διακυμάνσεις των χρηματοοικονομικών εξόδων. Όμως από το 2015 και μετά ο αριθμοδείκτης συνεχώς αυξάνει, βελτιώνοντας την ικανότητα του ομίλου να ανταποκριθεί στο κόστος του δανεισμού, ενώ ο αριθμοδείκτης το 2018 διαμορφώθηκε σε 5,8, δηλαδή τα αποτελέσματα προ φόρων και τόκων του ομίλου ήταν περίπου έξι φορές υψηλότερα από τα χρηματοοικονομικά έξοδα.

Αριθμοδείκτης συνολικής ξένης επιβάρυνσης

	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	0,41	0,45	0,42	0,37	0,35

Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής μόχλευσης

	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	0,20	0,27	0,24	0,20	0,18

Αριθμοδείκτης κάλυψης τόκων

	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	4,47	2,78	3,38	4,67	5,80

Τα ξένα κεφάλαια του ομίλου ως προς τα συνολικά κεφάλαια την διετία 2014- 2016 αυξήθηκαν αρκετά, ενώ μετά υπάρχει μείωση στην μεταξύ τους αναλογία γεγονός που δείχνει αύξηση της κεφαλαιακής αυτονομίας (το ίδιο συμπεραίνεται και από τον αριθμοδείκτη κεφαλαιακής μόχλευσης) και βελτίωση του βαθμού χρέωσης του ομίλου. Σε συνδυασμό με την αύξηση του βαθμού κάλυψης τόκων από το 2015 και μετά παρατηρείται ότι ο όμιλος διαχειρίζεται ικανοποιητικά τα ξένα κεφάλαια για την παραγωγή κερδών και βελτιώνει τις προοπτικές βιωσιμότητας.

3.3. Παρουσίαση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας για την ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.

Η «ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ» ιδρύθηκε το 1974 με έδρα το Ηράκλειο Κρήτης και από το 1999 έχει εισαχθεί στην παράλληλη αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Είναι μία από τις πιο υγιείς και διεθνώς αναγνωρίσιμες Εταιρίες στην παραγωγή και διάθεση προϊόντων πλαστικού που χρησιμοποιούνται στη γεωργία, τα τεχνικά έργα και σαν πρώτες ύλες στη βιομηχανία πλαστικών. Η Εταιρία έχει ισχυρό εξαγωγικό προσανατολισμό και διεθνοποίηση των δραστηριοτήτων της, με περισσότερο από τα 2/3 της παραγωγής να εξάγονται στο εξωτερικό.

Η ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ, διατηρεί θυγατρικές Εταιρίες και παραγωγικές εγκαταστάσεις σε έξι χώρες του εξωτερικού: στην Κίνα, στην Πολωνία, στη Ρωσία, στη Ρουμανία, στη Γαλλία και στην Τουρκία, ενώ εξειδικεύεται στην παραγωγή των εξής προϊόντων:

- **KRITIFIL®**-Πλαστικά φύλλα για αγροτικές εφαρμογές
- **KRITILEN®**-Masterbatches (πρώτες ύλες για τη βιομηχανία πλαστικών)
- **KRITIFLEX®**-Γεωμεμβράνες
- **KRITISOL®**-Σωλήνες πολυαιθυλενίου
- **KRITISAN®**-Ανακυκλωμένα πλαστικά
- **KRITIRES®**-Ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές

Η παραγωγή πλαστικών φύλλων για αγροτικές εφαρμογές αποτελεί μία από τις κύριες δραστηριότητες της εταιρίας. Έχοντας εμπειρία μεγαλύτερη των 45 ετών σε αυτόν τον τομέα, η Εταιρία δίνει ιδιαίτερα μεγάλη έμφαση στην ποιότητα, την

τεχνολογική καινοτομία, την ανταγωνιστικότητα, την ευελιξία και την ανταπόκριση στις απαιτήσεις των πελατών, παράγοντες που την καθιστούν ως έναν από τους μεγαλύτερους και πιο γνωστούς παραγωγούς πλαστικών φύλλων για αγροτικές χρήσεις σε διεθνές επίπεδο.

Επίσης η Πλαστικά Κρήτης ΑΕ ξεκίνησε την παραγωγή masterbatches το 1980 και σήμερα κατατάσσεται μεταξύ των 7 μεγαλύτερων παραγωγών masterbatches στην Ευρώπη. Στην Ελλάδα η Εταιρία διαθέτει σύγχρονες εγκαταστάσεις παραγωγής στη ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου, ενώ διαθέτει και μια δεύτερη εγκατάσταση στην Ελάτεια Φθιώτιδας.

Διασφάλιση ποιότητας

Πρωταρχικής σημασίας προτεραιότητα αποτελεί η διασφάλιση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και των διεργασιών της. Όλες οι μονάδες παραγωγής είναι πιστοποιημένες σύμφωνα με το πρότυπο διασφάλισης ποιότητας ISO 9001. Επιπλέον, η Εταιρία εφαρμόζει σύστημα διαχείρισης της υγείας και ασφάλειας στην εργασία σύμφωνα με το πρότυπο OHSAS 18001:2007 / ΕΛΟΤ 1801:2008.

Επιπλέον, έχει καθιερωθεί και εφαρμόζεται σύστημα αξιολόγησης των προμηθευτών, με στόχο τον έλεγχο των πρώτων και βοηθητικών υλών που χρησιμοποιεί καθώς και την ικανοποίηση των απαιτήσεων των πελατών.

Έρευνα και καινοτομία

Διατίθενται ετησίως σημαντικά ποσά για την ανάπτυξη προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας, προκειμένου να διευρύνει διαρκώς την γκάμα των προσφερόμενων προϊόντων της αλλά και να καταστήσει περισσότερο ανταγωνιστικό σε διεθνές επίπεδο το χαρτοφυλάκιο της. Διαθέτοντας το κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό, έχει κατορθώσει να δημιουργεί

μέχρι σήμερα διαρκώς νέα προϊόντα, προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις του σύγχρονου πελάτη

με γνώμονα πάντα την προσφορά επώνυμου και ποιοτικού προϊόντος. Αξίζει να σημειωθεί ότι έχουν αποκτηθεί μία σειρά από διπλώματα ευρεσιτεχνίας σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο, ενώ σύμφωνο με αυτή τη φιλοσοφία της επιχείρησης είναι και το νέο επενδυτικό σχέδιο της Εταιρίας για την δημιουργία νέας γραμμής παραγωγής πλαστικών φύλλων για αγροτικές και τεχνικές εφαρμογές υψηλής τεχνολογίας.

Περιβαλλοντική υπευθυνότητα

Υπάρχει μία σαφής στρατηγική και δραστηριοποίηση για την προστασία του περιβάλλοντος. Ειδικότερα, διαθέτει σύγχρονη μονάδα ανακύκλωσης πλαστικών και μηχανισμό συλλογής για τα χρησιμοποιημένα φύλλα θερμοκηπίων στην Ελλάδα. Παράλληλα εκμεταλλεύεται τη χρήση ανακυκλωμένων υλικών σε ορισμένα από τα προϊόντα που παράγει για γενικές ή οικοδομικές χρήσεις ή χρήση, ενώ παράλληλα προωθεί την παραγωγή γεωμεμβρανών, που χρησιμοποιούνται σε περιβαλλοντικά έργα (π.χ. ΧΥΤΑ) και σε έργα αποταμίευσης νερού (λιμνοδεξαμενές). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η Εταιρία έχει εγκαταστήσει στην ανατολική Κρήτη Αιολικό Πάρκο ισχύος 12 MW με 14 ανεμογεννήτριες των 850 KW. Το Αιολικό Πάρκο παράγει ετησίως περίπου 40.000.000 kWh ηλεκτρικής ενέργειας. Επίσης έχει εγκαταστήσει 4 φωτοβολταϊκούς σταθμούς συνολικής ισχύος 340 KW. Οι δράσεις αυτές καταδεικνύουν την οικολογική συνείδηση της Εταιρίας και συμβάλλουν στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των δραστηριοτήτων της.

Οι συμμετοχές της Μητρικής Εταιρίας σε θυγατρικές επιχειρήσεις αναλύονται ως εξής:

ROMCOLOR 2000 S.A.	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	99,99%
GLOBAL COLORS POLSCA S.A.	ΠΟΛΩΝΙΑ	100,00%
SENKROMA A.S.	ΤΟΥΡΚΙΑ	99,92%
AGRIPLYANE S.A.S.U.	ΓΑΛΛΙΑ	100,00%
ΕΤΕΠΛΑ Α.Ε.	ΕΛΛΑΔΑ	99,99%
RAINBOW TECHNOLOGIES LTD	ΚΥΠΡΟΣ	100,00%
PLASTIKA KRITIS FAR EAST LTD	ΚΥΠΡΟΣ	95,56%

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

Το έτος 2017 η εταιρεία απασχόλησε 394 εργαζόμενους με κόστος 12.943 χιλ €. Στο κόστος συμπεριλαμβάνεται και αυτό της αποχώρησης . Σε σχέση με τους εργαζόμενους η εταιρεία δηλώνει :

Η Εταιρία διαθέτει εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό (23% επί του συνόλου των εργαζομένων), καθώς και τεχνικό, το οποίο διαθέτοντας το κατάλληλο θεωρητικό υπόβαθρο και την απαιτούμενη εργασιακή εμπειρία, αποτελούν μία βασική παράμετρο της διαρκούς ανάπτυξης της επιχείρησης. Επιπλέον, η σωστή εκπαίδευση του προσωπικού αποτελεί από τα σημαντικότερα στοιχεία για την επιτυχημένη εξέλιξη της εταιρίας.

Η ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ εκπαιδεύει συστηματικά το προσωπικό της τόσο σε θέματα γενικού ενδιαφέροντος, όσο και σε εξειδικευμένα θέματα των δραστηριοτήτων της. Δίνεται μεγάλη σημασία στη συνεχή εκπαίδευση του προσωπικού της δεδομένου

ότι μέσω αυτής της διαδικασίας το προσωπικό της αποκτά μεγαλύτερη εμπειρία με αποτέλε- σμα να αυξάνεται η παραγωγικότητα και εν γένει οι δείκτες επιχειρηματικών επιδόσεων και να μειώνονται τα λάθη κατά την διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας.

Επίσης, στα πλαίσια αυτά, η εταιρία συνεργάζεται με Ιατρικά Κέντρα για την πρόληψη της υγείας των εργαζομένων της και επί σειρά ετών εφαρμόζει Πρόγραμμα ΙατρικώνΕξετάσεων για το σύνολο του προσωπικού της.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

1. Ιωάννη Λεμπιδάκης Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας (εκτελεστικό μέλος)
2. Άννα Λεμπιδάκη Αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας (εκτελεστικό μέλος)
3. Κωνσταντίνος Περάκης Αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας (εκτελεστικό μέλος)
4. Μιχαήλ Λεμπιδάκης Διευθύνοντα Σύμβουλο του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας (εκτελεστικό μέλος)
5. Εμμανουήλ Λεμπιδάκης Διευθύνοντα Σύμβουλο του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας (εκτελεστικό μέλος)
6. Μελάς Ιωάννης Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας (εκτελεστικό μέλος)
7. Κυκριλής Εμμανουήλ Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας (εκτελεστικό μέλος)

8. Βαλεργάκης Γεώργιος Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας (μη εκτελεστικό μέλος)
9. Κόρκακας Γεώργιος Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας (μη εκτελεστικό μέλος)
10. Δημήτριος Αρμάος Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας (ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος)
11. Εμμανουήλ Ανδρεαδάκης Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας (ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος)

ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

ΛΕΜΠΙΔΑΚΗ ΜΙΧΑΗΛ - ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ	8,02%
ΛΕΜΠΙΔΑΚΗ ΜΙΧΑΗΛ -ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ	8,02%
ΛΕΜΠΙΔΑΚΗ ΜΙΧΑΗΛ - ΙΩΑΝΝΗ	8,02%
ΦΕΡΕΤΖΑΚΗ ΜΑΡΙΑ	7,80%
ΛΕΜΠΙΔΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	26,00%
FREE FLOAT	42,15%
ΣΥΝΟΛΟ	100,00 %

Για να καλύπτουν τα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις θα πρέπει ο αριθμοδείκτης να είναι μεγαλύτερος από τη μονάδα. Για τα Πλαστικά Κρήτης βλέπουμε ότι η τιμή του αριθμοδείκτη είναι

αρκετά ικανοποιητική και μάλιστα έως το 2016 είχε μονίμως ανοδική τάση φθάνοντας σε τιμές πολύ πάνω από το δύο αλλά και τα επόμενα χρόνια που υπάρχει πτώση παραμένει σε απολύτως ικανοποιητικά επίπεδα.

ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΥΚΛ.ΕΝΕΡΓΗΤ.	57.495	65.747	67.428	65.867	75.460	75.120
ΒΡΑΧΠΡΟΘ.ΥΠΟΧΡ	31.135	24.505	20.178	16.185	27.201	29.350
ΑΡΙΘΜ.ΓΕΝ.ΡΕΥΣΤ	1,85	2,68	3,34	4,07	2,77	2,56

Αριθμοδείκτης άμεσης ρευστότητας

Ο αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητας ήταν κατά την διάρκεια όλων των χρόνων που μελετούμε μεγαλύτερος από τη μονάδα, δηλαδή δίδεται ένδειξη ότι η προέλευση της χρηματοδότησης των αποθεμάτων προέρχεται από ταχέως ρευστοποιήσιμα στοιχεία της και όχι από βραχυπρόθεσμο δανεισμό.

ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΥΚΛ.ΕΝΕΡΓΗΤ.	44.452	48.584	50.561	51.880	57.373	53.487
ΒΡΑΧΠΡΟΘ.ΥΠΟΧΡ	31.135	24.505	20.178	16.185	27.201	29.350
ΑΡΙΘΜ.ΓΕΝ.ΡΕΥΣΤ	1,43	1,98	2,51	3,21	2,11	1,82

Αριθμοδείκτης μικτού κέρδους

Η αποδοτικότητα μιας επιχείρησης μας εκφράζει τα κατά πόσο το κεφάλαιο μιας επιχείρησης είναι ικανό να παράγει κέρδος. Για να διαπιστωθεί αυτό κάνουμε χρήση των αριθμοδεικτών αποδοτικότητας. Σύμφωνα με τον αριθμοδείκτη μικτού κέρδους η λειτουργική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης έχει μια πτώση από το 2013 στο 2014 αλλά στη συνέχεια έχει σχεδόν σταθερή πορεία για το επόμενο χρόνια.

ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΠΩΛΗΣΕΙΣ-ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛ.	17.666	18.938	18.542	19.432	20.755	22.227
ΠΩΛΗΣΕΙΣ	77.560	94.031	95.002	86.831	98.625	106.047
ΑΡΙΘΜ. ΚΕΡΔΟΥΣ ΜΙΚΤΟΥ	0,23	0,20	0,20	0,22	0,21	0,21

Αριθμοδείκτης κόστους πωληθέντων

Από την τιμή του αριθμοδείκτης κόστους πωληθέντων βλέπουμε πόσο αποδοτικό είναι το κόστος των πωληθέντων προϊόντων ή εμπορευμάτων και το περιθώριο μικτού κέρδους που έχουμε κάτι που είναι ικανοποιητικό στην εταιρία που αναλύουμε.

ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ		59.894	75.093	76.460	67.399	77.870	83.820
ΠΩΛΗΣΕΙΣ		77.560	94.031	95.002	86.831	98.625	106.047
ΑΡΙΘΜ.	ΚΟΣΤΟΥΣ	0,77	0,80	0,80	0,78	0,79	0,79
ΠΩΛΗΘ.							

Αριθμοδείκτης ταχύτητας βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων

Το 2013 ο αριθμοδείκτης ταχύτητας βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων βρίσκεται στη χαμηλότερη τιμή του στο 1,92, μία τιμή που δεν είναι αρκετά ικανοποιητική. Ουσιαστικά αυτό σημαίνει η επιχείρηση για το 2013 εξοφλούσε τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της σε βάθος μεγαλύτερο των έξι μηνών. Την επόμενη πενταετία ο δείκτης κινήθηκε σε υψηλότερες τιμές με αποκορύφωμα το 2016 ενώ το 2017 και 2018 παρέμεινε σταθερός στο 2,86 δηλαδή περίπου στις 128 ημέρες.

ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	59.894	75.093	76.460	67.399	77.870	83.820
ΒΡΑΧΠΡΟΘ. ΥΠΟΧΡ	31.135	24.505	20.178	16.185	27.201	29.350
ΑΡΙΘΜ.ΤΑΧ.ΒΡΑΧ.ΥΠΟΧΡ.	1,92	3,06	3,79	4,16	2,86	2,86

Αριθμοδείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων

Ο αριθμοδείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων για τα Πλαστικά Κρήτης την εξαετία που αναλύουμε βρίσκεται σταθερά σε τιμές ανάμεσα στο δύο με

δυόμιση. Τιμές που δεν είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικές καθώς αυτό σημαίνει ότι η εταιρεία εισπράττει τις απαιτήσεις της από τους πελάτες περίπου πέντε με έξι μήνες μετά την από την πώληση.

ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΠΩΛΗΣΕΙΣ	77.560	94.031	95.002	86.831	98.625	106.047
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	38.801	43.873	43.707	40.311	43.334	41.136
ΑΡΙΘΜ.ΚΥΚΛ.ΤΑΧ.ΑΠΑΙΤ.	2,00	2,14	2,17	2,15	2,58	2,58

Αριθμοδείκτης δανειακής επιβάρυνσης

Από τον αριθμοδείκτη δανειακής επιβάρυνσης βλέπουμε ότι επιχείρηση έχει δανειακά κεφάλαια αλλά δεν είναι μεγάλο το ποσοστό σε σχέση με το σύνολο του παθητικού και μάλιστα φθίνει σταδιακά φτάνοντας το 2018 σε 0,25 τιμή ιδιαίτερως ικανοποιητική.

ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	36.436	44.158	44.001	39.706	43.672	35.882
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	108.68	128.65	135.44	136.26	144.92	144.35
	2	5	3	4	7	7
ΑΡΙΘΜ.ΔΑΝ.ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ	0,34	0,34	0,32	0,29	0,30	0,25

3.4. Παρουσίαση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας για την ANEK LINES A.E.

Η εταιρεία ιδρύθηκε στις 10 Απριλίου του 1967, με την επωνυμία «Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρεία Κρήτης Α.Ε.» και τον διακριτικό τίτλο «ANEK LINES», με μετόχους απλούς ανθρώπους της Μεγαλονήσου. Είναι η πρώτη εταιρεία λαϊκής βάσης και η ιδέα της ίδρυσής της προέκυψε από την ανάγκη βελτίωσης των υπηρεσιών της ακτοπλοϊκής σύνδεσης της Κρήτης με την Ηπειρωτική Ελλάδα.

Διοικείται από 15μελες συμβούλιο και απασχολεί κατά μέσο όρο 1800 άτομα σε πληρώματα & Διοικητικές Υπηρεσίες ξηράς. Η έδρα της είναι στα Χανιά, σε ιδιότητα υπεσύγχρονα γραφεία, τα οποία διαθέτουν μεγάλο συνεδριακό κέντρο με δυνατότητα φιλοξενίας 500 ατόμων. Η δραστηριοποίηση της ANEK στον χώρο της επιβατηγού ναυτιλίας ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 1970 με τη δρομολόγηση του πρώτου πλοίου της, του αλησμόνητου «ΚΥΔΩΝ», στη γραμμή Πειραιά – Χανιά. Από τότε μέχρι σήμερα η εξέλιξή της ήταν εντυπωσιακή.

Η σημερινή ANEK LINES ανήκει στην ομάδα των πλέον σύγχρονων ναυτιλιακών εταιρειών, με πανευρωπαϊκή παρουσία και μεγάλο κύρος. Από το Δεκέμβριο του 1998, με την εισαγωγή της στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, διασφάλισε την ανοδική της πορεία. Με τη διεύρυνση του εμπορικού της δικτύου, με την δημιουργία νέων δρομολογιακών γραμμών, με την αξιοποίηση των επενδυτικών ευκαιριών και των προκλήσεων στο ναυτιλιακό χώρο, με την υλοποίηση εύστοχων στρατηγικών Marketing που λαμβάνουν υπόψη όλες τις σημαντικές ιδιομορφίες και τις επιμέρους ιδιαιτερότητες της κάθε αγοράς, ενεργοποιεί αποδοτικά και ανταγωνιστικά τόσο το συνολικό δυναμικό της όσο και το μεγάλο δίκτυο πωλήσεων και πρακτορείων που την αντιπροσωπεύουν, σε Ελλάδα και Ευρώπη.

Παράλληλα, η ANEK είναι κοινωνικά ευαισθητοποιημένη και με υπευθυνότητα προσφέρει χρόνια τώρα στο κοινωνικό σύνολο, μέσα από μεγάλες περιβαλλοντικές, αθλητικές, πολιτισμικές χορηγίες, στηρίζει οικονομικά ιδρύματα κοινωνικού και φιλανθρωπικού χαρακτήρα, ενισχύει προσπάθειες διατήρησης της πολιτιστικής

κληρονομιάς και προβολής της ιστορικής φυσιογνωμίας της Κρήτης, συμμετέχοντας στην τουριστική προβολή της χώρας. Βρίσκεται πάντα, έμπρακτα και διακριτικά & στο πλευρό συνανθρώπων μας που έχουν ανάγκη την συνδρομή της.

Το Δεκέμβριο του 2008, στο πλαίσιο της ετήσιας απονομής των 5th Greek Shipping Awards που διοργάνωσε η Lloyd's List, η ANEK βραβεύτηκε ως «Η Καλύτερη Εταιρεία της Χρονιάς 2008 για την Επιβατηγό Ναυτιλία».

Η ANEK LINES, κατά γενική ομολογία έχει καταφέρει να διατηρήσει μια από τις πρώτες θέσεις στο χώρο της διεθνούς και εγχώριας ναυτιλίας, όντας δυναμικά πρωτοπόρα στους θαλάσσιους δρόμους της Ελλάδας και της Αδριατικής, μεταφέροντας με αξιοπιστία επιβάτες και οχήματα.

Η εταιρία ANEK LINES είναι πλοιοκτήτρια 9 πλοίων (Έλυρος, Ελ. Βενιζέλος, Olympic Champion, Hellenic Spirit, Κύδων, Κρήτη II, Πρέβελης, Αστρίων), τα οποία δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο εντός των ελληνικών συνόρων.

Δείκτης γενικής ρευστότητας

Δείκτης Γενικής Ρευστότητας						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ANEK Lines	0,61	0,69	0,18	0,15	0,17	0,17

Η ANEK lines όλες τις εξεταζόμενες χρονιές βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, με τις όποιες διαφορές να οφείλονται στις μεταβολές των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων. Το 2014, η χρονιά με τον υψηλότερο δείκτη ρευστότητας, οφείλεται στην εξόφληση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, ενώ η χαμηλότερη το 2016

οφείλεται στην αναταξινόμηση των μακροπρόθεσμων δανείων σε βραχυπρόθεσμα ή τραπεζικές υποχρεώσεις.

Δείκτης ταμιακής ρευστότητας

Δείκτης Ειδικής Ρευστότητας						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ANEK Lines	0,54	0,61	0,16	0,14	0,16	0,17

Παρατηρώντας τους παραπάνω πίνακες βλέπουμε πως ο δείκτης ειδικής ρευστότητας δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες διαφορές με αυτόν της γενικής ρευστότητας, πράγμα που φανερώνει πως οι επιχειρήσεις δεν έχουν μεγάλα αποθεματικά. Εξυπηρετούν δηλαδή τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις τους κυρίως μέσω ταμιακών διαθεσίμων ή ταμιακών ισοδύναμων.

Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων

Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ANEK Lines	27,38	25,42	30,12	44,03	60,09	57,35

Ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων παρουσιάζει μεγάλη αύξηση από το 2013 έως το 2018, με τιμές ικανοποιητικές αν λάβουμε υπόψη τις υψηλές τιμές των καυσίμων, οι οποίες αύξαναν το κόστος πωληθέντων.

Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας ενεργητικού

Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ANEK Lines	0,52	0,49	0,46	0,46	0,44	0,44

Για τον δείκτη κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού παρατηρούμε και για τις δυο εταιρίες ότι κυμαίνονται σε σταθερά επίπεδα όλα τα χρόνια. Εάν είχαμε και τις τιμές του κλάδου θα παρατηρούσαμε αν η τιμή του κλάδου σε σχέση με τις εταιρίες μας είναι υψηλός ή χαμηλός που θα μας φανέρωνε διάφορα πράγματα για τις εταιρίες.

Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας παγίων

Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Παγίων						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ANEK Lines	0,62	0,57	0,54	0,54	0,52	0,53

Ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας παγίων παρουσιάζει ικανοποιητικές τιμές όλα τα έτη, γεγονός που δείχνει την ικανότητα των εταιριών να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τα στοιχεία του πάγιου ενεργητικού κατά τη διάρκεια των πωλήσεων. Οι τιμές κυμαίνονται σε σταθερά επίπεδα με τις όποιες αυξομειώσεις να οφείλονται στις μεταβολές του επιπέδου των πωλήσεων, αλλά και του πάγιου ενεργητικού.

Μέση περίοδος είσπραξης απαιτήσεων

Μέση Περίοδος Είσπραξης Απαιτήσεων						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ANEK Lines	100,27	90,57	108,9 6	98,12	117,74	109,61

Από το παραπάνω γράφημα παρατηρούμε ότι η ANEK lines κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα είσπραξης των απαιτήσεων της και μάλιστα από το 2015 έως και το 2018 εισπράττει τις απαιτήσεις τις πολύ πιο γρήγορα.

Δείκτης συνολικής δανειακής επιβάρυνσης

Δείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ANEK Lines	3,34	3,27	8,78	433,26	-22,43	-22,18

Έντονα αυξητική τάση παρουσιάζει η εταιρία ANEK lines το έτος 2016, γεγονός που οφείλεται στην αύξηση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων σε σχέση με το 2015, αλλά κυρίως στη μείωση των ιδίων κεφαλαίων λόγω των ζημιολόγων αποτελεσμάτων.

Δείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους

Δείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ANEK Lines	6,46%	15,17%	10,58%	11,25%	14,18%	26,80%

Με σταθερά θετικές τιμές κυμαίνεται βέβαια η ANEK lines. Παρατηρώντας πιο προσεκτικά βλέπουμε πως οι χαμηλότερες τιμές το δείκτη και για τις δυο εταιρίες είναι το έτος 2013 που οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, ενώ οι υψηλότερες τιμές σημειώνονται το 2018.

Δείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους (προ φόρων)

Δείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ANEK Lines	-39,09%	-10,75%	-36,01%	-23,54%	-10,99%	0,42%

Κοιτώντας τον παραπάνω πίνακα, καθώς και το διάγραμμα, παρατηρούμε πως έχει αρνητικό καθαρό περιθώριο κέρδους, πράγμα που δείχνει ότι υπάρχει έντονο πρόβλημα κερδοφορίας. Η η ANEK lines σημείωσε μια μικρή άνοδο πάνω από το 0 το 2018.

Δείκτης απόδοσης ενεργητικού (προ φόρων)

Δείκτης Απόδοσης Ενεργητικού						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ANEK Lines	-20,20%	-5,24%	-16,41%	-10,79%	-4,84%	0,18%

Από τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα παρατηρούμε πως οι τιμές του δείκτη απόδοσης ενεργητικού κυμαίνονται σε μη ικανοποιητικά επίπεδα. Τα περισσότερα έτη η τιμή του δείκτη παρουσιάζει αρνητική πορεία ως αποτέλεσμα των ζημιών εκμετάλλευσης που παρουσιάζουν.

Δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων

Δείκτης Απόδοσης Ιδίων Κεφαλαίων						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ANEK Lines	-87,70%	-22,34%	-160,51%	-4681,89%	0,00%	0,00%

Αξίζει να σημειωθεί πως η αύξηση της τιμής του δείκτη το 2016 οφείλεται στην αύξηση των κερδών προ φόρων, των χρηματοδοτικών και επενδυτικών αποτελεσμάτων κυρίως λόγω της αύξησης του κύκλου εργασιών της εταιρίας.

3.5. Παρουσίαση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας για την MINOAN LINES

A.E.

Η συγκεκριμένη εταιρία ιδρύθηκε στις 25 – 5 – 1972 (ΦΕΚ 939 – 25/5/1972) με την επωνυμία «Μινωικές Γραμμές Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρία» και με διακριτικό τίτλο «MINOAN LINES». Η έδρα της εταιρίας είναι στο μεγαλύτερο νησί της Ελλάδος, τη Κρήτη, και πιο συγκεκριμένα στο Δήμο Ηρακλείου Κρήτης και είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών με αριθμό 11314/06/B/86/13. Το προσδόκιμο ζωής της εταιρίας έχει οριστεί από τη διοίκηση μέχρι το 2052, προφανώς με δυνατότητα παράτασης.

Όσον αφορά τη δραστηριότητα για τις Μινωικές Γραμμές μπορούμε να αναφέρουμε ότι είναι εξ ολοκλήρου στον κλάδο της επιβατηγού ναυτιλίας τόσο σε γραμμές του εσωτερικού της Ελλάδας όσο και σε γραμμές του εξωτερικού (κυρίως Ιταλία). Πιο συγκεκριμένα, επικεντρώνεται στην ακτοπλοϊκή σύνδεση του Ηρακλείου με τον Πειραιά και της Πάτρας με την Ιταλία. Είναι σίγουρα μια από τις κορυφαίες ελληνικές ναυτιλιακές εταιρίες με υπερσύγχρονο στόλο, που μεταφέρει καθημερινά με ασφάλεια, άνεση και πολυτέλεια ανθρώπους και οχήματα από λιμάνι σε λιμάνι. Η εταιρία Minoan Lines εδραιώθηκε στη πρωτοπορία λόγω της ποιότητας και της ασφάλειας που παρέχει στους πελάτες της, στο δυναμισμό και το σεβασμό που έχει προς το περιβάλλον, το οποίο επιτεύχθει με την αντικατάσταση παλαιών πλοίων με νέα υπερπολυτελή ταχύπλοα πλοία και την δημιουργία νέων ανταγωνιστικών δρομολογιακών γραμμών τόσο εντός όσο και εκτός των θαλάσσιων συνόρων της Ελλάδας με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών σε περισσότερα λιμάνια και σταθμούς.

Τέλος, η εταιρία διαθέτει πιστοποιήσεις από ελληνικούς και ξένους οργανισμούς για την Ασφαλή και Ποιοτική Μεταφορά εν Πλω, οι οποίες αποτελούν το πυρήνα της φιλοσοφίας και των ενεργειών της Minoan Lines σε ξηρά και θάλασσα. Η εταιρία, λοιπόν, έχει στη κατοχή της Πιστοποιητικό ασφάλειας ISM (International

Safety Management) από την Επιθεώρηση Εμπορικών Πλοίων / Υ.Ε.Ν. και Πιστοποίηση ISO 9001 από τη RINA.

Δείκτης Γενικής Ρευστότητας : Παρατηρούμε ότι η ναυτιλιακή εταιρία «Minoan Lines» τα χρόνια 2014, 2015 και 2016 έχει μειωμένη Γενική Ρευστότητα, ενώ αυτή επανέρχεται σε καλύτερες τιμές και πάλι όμως όχι απόλυτα αποδεικτές κατά τα χρόνια 2017 και 2018. Η χαμηλότερη τιμή που έχουμε είναι για τη χρονιά 2014, ενώ η υψηλότερη τη χρονιά 2018. Η ραγδαία αύξηση του δείκτη της Γενικής Ρευστότητας συμβαίνει κυρίως λόγω της μείωσης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, αφού από 373.897 που ήταν το 2014 μειώθηκαν σε 58.579 το έτος 2018. (τα ποσά είναι σε χιλιάδες €)

Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας : Το ίδιο παρατηρείται και για τον δείκτη Άμεσης Ρευστότητας, όπου και αυτός αυξάνεται με την πάροδο των χρόνων. Μάλιστα, οι τιμές που έχουμε για τον δείκτη κατά τις χρονιές 2017 και 2018 είναι αποδεικτές, αφού είναι μεγαλύτερος της μονάδας. Αυτό συμβαίνει και εδώ κυρίως λόγω της μείωσης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων.

Δείκτης Ταμειακής Ρευστότητας : Ομοίως, αύξηση έχουμε και για τον δείκτη της Ταμειακής Ρευστότητας με το πέρασμα των χρόνων, όμως ποτέ δεν μπορούμε να πούμε πως υπάρχει αρκετή ρευστότητα από τα άμεσα ταμειακά διαθέσιμα. Προφανώς, και εδώ η αύξηση συμβαίνει λόγω της μείωσης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων και την μικρή άνοδο στα ταμειακά διαθέσιμα της εταιρίας.

Αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας

	2014	2015	2016	2017	2018
MINOAN LINES A.E.	0,18	0,6	0,78	1,04	1,3

Αριθμοδείκτης άμεσης ρευστότητας

	2014	2015	2016	2017	2018
MINOAN LINES A.E.	0,16	0,56	0,74	1	1,25

Αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας

	2014	2015	2016	2017	2018
MINOAN LINES A.E.	0,05	0,19	0,3	0,4	0,5

Αριθμοδείκτες Δραστηριότητας

Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Απαιτήσεων

	2014	2015	2016	2017	2018
MINOAN LINES A.E.	4,07	4,83	5,7	4,55	3,55

Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων

	2014	2015	2016	2017	2018
MINOAN LINES A.E.	22,93	36,29	59,98	45,99	32,79

Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Απαιτήσεων : Παρατηρώντας τον συγκεκριμένο δείκτη βλέπουμε την αυξομείωσή του κατά την πάροδο των χρόνων. Σημασία βέβαια έχει ότι η τιμή του αριθμοδείκτη είναι αρκετά πάνω από την μονάδα, κάτι που μας δείχνει ότι οι πωλήσεις της επιχείρησης καλύπτουν τις απλήρωτες απαιτήσεις της που έχει από τους πελάτες της. Ο δείκτης την μεγαλύτερη τιμή είχε το έτος 2016, όπου είχε τις χαμηλότερες απαιτήσεις 27.669 και την μικρότερη τιμή το έτος 2018 όταν οι απαιτήσεις ήταν 42.109 (τα ποσά είναι σε χιλιάδες €)

Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων : Βλέποντας τις τιμές αυτού του δείκτη, διαπιστώνουμε την πολύ καλή ταχύτητα στην μετατροπή των αποθεμάτων σε πωλήσεις. Αυτό συμβαίνει, λόγω της αρκετά μεγάλης τιμής του, το οποίο συμβαίνει κυρίως λόγω των λίγων αποθεμάτων που υπάρχουν στις αποθήκες της εταιρίας. Η μεγαλύτερη τιμή του δείκτη είναι το έτος 2016, όπου τα αποθέματα

είχαν την μικρότερη τιμή 2.308 και τη μικρότερη τιμή το έτος 2014, όταν τα αποθέματα ήταν 6.596 (τα ποσά είναι σε χιλιάδες €)

Μέση Διάρκεια Είσπραξης Απαιτήσεων					
	2014	2015	2016	2017	2018
MINOAN LINES A.E.	90	76	64	80	103

Μέση Διάρκεια Παραμονής Αποθεμάτων					
	2014	2015	2016	2017	2018
MINOAN LINES A.E.	16	10	6	8	11

Μέση Διάρκεια Είσπραξης Απαιτήσεων : Σε αυτό το δείκτη θέλουμε την τιμή του όσο το δυνατόν μικρότερη, διότι αυτό σημαίνει ότι η επιχείρηση αποπληρώνεται γρήγορα από τους πελάτες της. Στο παραπάνω γράφημα βλέπουμε ότι η χαμηλότερη τιμή που είχε ο συγκεκριμένος δείκτης ήταν το έτος 2016, όπου οι απαιτήσεις για αυτό το έτος ήταν οι χαμηλότερες από τα υπόλοιπα 4 έτη και η μέση διάρκεια είσπραξης απαιτήσεων ήταν οι 64 ημέρες. Αντίθετα, η υψηλότερη τιμή ήταν το 2018 με μέση διάρκεια είσπραξης απαιτήσεων τις 103 ημέρες, το οποίο προφανώς συμβαίνει λόγω των υψηλών μη αποπληρωμένων απαιτήσεων των πελατών προς την επιχείρηση.

Μέση Διάρκεια Παραμονής Αποθεμάτων : Ομοίως, όσο μικρότερη είναι η τιμή του συγκεκριμένου δείκτη τόσο το καλύτερο για την επιχείρηση, αφού σημαίνει ότι τα αποθέματα δεν μένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στις αποθήκες της. Από το γράφημα διαπιστώνουμε ότι μέση διάρκεια παραμονής των αποθεμάτων στις αποθήκες της εταιρίας και τα 5 χρόνια είναι αρκετά χαμηλή. Την χαμηλότερη τιμή την έχουμε για το έτος 2016 με την διάρκεια παραμονής να είναι 6 ημέρες, ενώ η υψηλότερη το έτος 2014 με 16 ημέρες.

Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας

Δείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους						
	2014	2015	2016	2017	2018	
MINOAN LINES A.E.	-2,12	10,83	12,29	25,77	28,71	

Δείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους						
	2014	2015	2016	2017	2018	
MINOAN LINES A.E.	-35,91	-7,21	-11,64	10,00	13,21	

Δείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους : Παρατηρώντας το παραπάνω γράφημα, διαπιστώνουμε πως οι τιμές του δείκτη συνεχώς ανεβαίνουν με το πέρασμα των χρόνων. Η χαμηλότερη τιμή βλέπουμε είναι το έτος 2014 και μάλιστα είναι αρνητική με -2,12% και αυτό οφείλεται στις χαμηλές πωλήσεις και το υψηλό κόστος

πωληθέντων που υπήρχαν εκείνη τη χρονιά με αποτέλεσμα τα μικτά κέρδη να είναι αρνητικά. Στη συνέχεια ο δείκτης έχει ανοδική πορεία και αυτό οφείλεται στην αύξηση των μικτών κερδών της εταιρίας, κυρίως λόγω της μείωσης του κόστους πωληθέντων, με αποκορύφωμα το έτος 2018 όπου η τιμή φτάνει στο 28,71%.

Δείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους : Όσο αναφορά το δείκτη Καθαρού Περιθωρίου κέρδους βλέπουμε ότι τα πρώτα τρία έτη της μελέτης μας είναι κάτω από το μηδέν, κάτι το οποίο σημαίνει πως η εταιρία είχε έντονο πρόβλημα κερδοφορίας. Τα επόμενα έτη, 2017 και 2018, η κερδοφορία φαίνεται πως έρχεται αφού ο δείκτης αυξάνεται συνεχώς με τις τιμές του να είναι πάνω από το μηδέν. Η υψηλότερη τιμή είναι και εδώ για το έτος 2018 με 13,21% λόγω της αύξησης στα μικτά κέρδη που είχε και ως αποτέλεσμα την αύξηση των καθαρών κερδών, ενώ η χαμηλότερη τιμή ήταν το 2014 με -35,91% με το κόστος πωληθέντων να είναι αρκετά υψηλό.

Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (R.O.E.)

	2014	2015	2016	2017	2018
MINOAN LINES A.E.	-30,67	-8,60	-0,91	6,48	7,34

Δείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού (R.O.A.)

	2014	2015	2016	2017	2018
MINOAN LINES A.E.	-9,67	-3,38	-0,42	3,28	4,22

Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (R.O.E.) : Ο δείκτης φαίνεται ότι τα πρώτα τρία έτη έχει αρνητικές τιμές, οι οποίες μάλιστα φτάνουν το - 30,67%, όμως τα επόμενα δύο έτη φαίνεται πως μπόρεσε να ανακάμψει και να έχει καθαρά κέρδη με την τιμή του να φτάνει στην υψηλότερη τιμή της για τα έτη που μελετάμε, η οποία ήταν 7,34%. Αυτό σημαίνει πως η εταιρία τα πρώτα τρία έτη της μελέτης μας δεν μπορούσε να χρησιμοποιήσει και να αξιοποιήσει αποτελεσματικά τα κεφάλαια της για να παράγει κέρδη, κάτι το οποίο κατάφερε να κάνει καλύτερα τα επόμενα δύο.

Δείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού (R.O.A.) : Παρατηρώντας το παραπάνω γράφημα διαπιστώνουμε ότι και εδώ οι τιμές του δείκτη τα τρία πρώτα χρόνια είναι αρνητικές κάτι το οποίο οφείλεται στις ζημίες που υπήρχαν στην εταιρία. Αντίθετα, η τιμή του φαίνεται να έχει θετικές τιμές κατά τα έτη 2017 και 2018 μιας και οι ζημίες έγιναν κέρδη. Παράλληλα αυτό που συμπεραίνουμε είναι ότι η εταιρία τα τρία πρώτα έτη δεν χρησιμοποιούσε σωστά τους οικονομικούς πόρους που είχε στην διάθεσή της, κάτι το οποίο άλλαξε τα επόμενα έτη, τα οποία χρησιμοποιούσε αποδοτικά τα ενεργητικά της περιουσιακά στοιχεία για να έχει κέρδη.

Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης						
		2014	2015	2016	2017	2018
MINOAN	LINES	2,19	1,54	1,14	0,98	0,74
A.E.						

Δείκτης Παγιοποίησης Περιουσίας

	2014	2015	2016	2017	2018
MINOAN LINES A.E.	0,88	0,88	0,9	0,87	0,84

Δείκτης Οικονομικής Αυτονομίας

	2014	2015	2016	2017	2018
MINOAN LINES A.E.	0,31	0,39	0,47	0,51	0,58

Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης : Ο συγκεκριμένος δείκτης επιθυμούμε να είναι ανάμεσα στο μηδέν και την μονάδα. Στο παραπάνω γράφημα βλέπουμε ότι τα πρώτα τρία έτη, ο δείκτης παίρνει τιμές μεγαλύτερες της μονάδας με το έτος 2014 να φαίνεται πως βρίσκεται στην πιο δυσμενή οικονομική θέση, αφού ο δείκτης έχει την υψηλότερη τιμή με 2,19. Αυτό σημαίνει πως η χρηματοδότηση της εταιρίας για τα πρώτα τρία έτη της μελέτης μας γίνεται από ξένα δανειακά κεφάλαια. Ωστόσο, παρατηρούμε ότι η τιμή του δείκτη πέφτει κάτω της μονάδας για τα έτη 2017 και 2018 και αυτό οφείλεται κυρίως στην μείωση των ξένων κεφαλαίων που από 379.737 που ήταν το 2014 πήγε στα 199.141 το 2018. (τα ποσά είναι σε χιλιάδες €)

Δείκτης Παγιοποίησης Περιουσίας : Βλέποντας το παραπάνω γράφημα δεν βλέπουμε μεγάλες διακυμάνσεις στο δείκτη, ο οποίος κυμαίνεται από 0,84 το έτος

2018 έως και 0,90 το έτος 2016. Οι τιμές των δεικτών κυμαίνονται σε αρκετά υψηλά επίπεδα για το σύνολο των ετών της μελέτης μας, γεγονός που καταδεικνύει πως η εταιρία είναι εντάσεως παγίων περιουσιακών στοιχείων.

Δείκτης Οικονομικής Αυτονομίας : Παρατηρούμε πως η τιμή του συγκεκριμένου δείκτη είναι ανοδική με το πέρασμα των χρόνων και αυτό οφείλεται στην ταυτόχρονη αύξηση των ιδίων κεφαλαίων της εταιρίας που από 173.408 που ήταν το 2014 πήγε στα 269.817 το έτος 2018 και τη μείωση των συνολικών κεφαλαίων της, λόγω της μεγάλης μείωσης των ξένων κεφαλαίων που από 379.737 που ήταν το 2014 κατέληξε στα 199.141 το 2018. Επομένως, παρόλο που τα τρία πρώτα χρόνια της μελέτης μας τα ίδια κεφάλαια δεν επαρκούσαν για τη χρηματοδότηση του συνόλου του ενεργητικού, με το πέρασμα των χρόνων αυτό άλλαξε και διαπιστώνουμε ότι η εταιρία έχει όλο και λιγότερες οικονομικές δυσκολίες για την εξόφληση των υποχρεώσεών της, ενώ οι καλύτερες χρονιές είναι τα έτη 2017 και 2018 όπου ο δείκτης έχει τιμές 0,51 και 0,54. (τα ποσά είναι σε χιλιάδες €)

3.6. Παρουσίαση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας για την ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Συν.Π.Ε. και για την ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΑΝΙΩΝ Συν.Π.Ε.

Η Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα ξεκίνησε τη λειτουργία της ως Πιστωτικό Ίδρυμα στο Ν. Ηρακλείου τον Ιούνιο του 1994 και αναπτύχθηκε με ταχύτατους ρυθμούς κάνοντας αισθητή την παρουσία της στην οικονομική ζωή της Κρήτης αλλά και ευρύτερα. Ο χαρακτήρας και η φιλοσοφία της, διαφέρει σημαντικά από τις Εμπορικές Τράπεζες. Είναι πρωτίστως επιχείρηση της κοινωνικής οικονομίας, χρήσιμη και αναγκαία για την περιφερειακή ανάπτυξη, αφού λειτουργεί ανθρωποκεντρικά και τα κέρδη της παραμένουν στην Κρήτη επ' ωφελείας των συνεταίρων της που έχουν επενδύσει σ' αυτή και είναι χρήστες των προϊόντων και υπηρεσιών της. Η Παγκρήτια είναι μια δυναμική Περιφερειακή Τράπεζα, που διαθέτει το μεγαλύτερο δίκτυο στο νησί με 53 καταστήματα και 7 ακόμη εκτός

Κρήτης. Έρχεται πρώτη στις καταθέσεις στην Κρήτη, με μερίδιο αγοράς πάνω από 13% και πάνω από 20% στο Νομό Ηρακλείου, ενώ πρώτη θέση κατέχει επίσης στις χρηματοδοτήσεις προς τις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις του νησιού. Αποτελεί μέλος του Ομίλου Συνεταιριστικών Τραπεζών, δίνοντας τη δυνατότητα στους πελάτες της για γρήγορη και ανέξοδη εξυπηρέτηση μέσα από ένα ενοποιημένο δίκτυο καταστημάτων και ΑΤΜ Πανελλαδικά.

Η εκτεταμένη εμπειρία της Τράπεζας από την εδραιωμένη για χρόνια συνεργασία της με την τοπική αυτοδιοίκηση, τα Επιμελητήρια, τους τοπικούς Εμπορικούς Συλλόγους, τους Συνεταιριστικούς φορείς του Αγροτικού τομέα και όλους τους τοπικούς φορείς της Κρήτης, δημιούργησε τις προϋποθέσεις ώστε να αναπτύξει ολοκληρωμένα προϊόντα και υπηρεσίες, προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχει ολοκληρωμένη υπηρεσία διαχείρισης Δημοτικών εσόδων στους Δήμους, με στόχο την ελαχιστοποίηση του λειτουργικού τους κόστους, καθώς και τη νέα υπηρεσία παροχής δωρεάν πληροφόρησης και υποστήριξης προς τους ΟΤΑ και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις για τα τρέχοντα και υπό διαβούλευση Ευρωπαϊκά και Εθνικά αναπτυξιακά προγράμματα που τους αφορούν.

Η οικονομική θέση και οι προοπτικές της Παγκρήτιας έχουν αξιολογηθεί αυστηρά από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων που την έχει επιλέξει σαν ενδιάμεσο φορέα για την χρηματοδότηση αναπτυξιακών έργων και έργων υποδομής από τους ΟΤΑ στην Κρήτη, καθώς και επενδυτικών σχεδίων από μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Η Παγκρήτια είναι ένα από τα 7 μέλη του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων την Αναπτυξιακή Κρήτης με έδρα το Ηράκλειο. Οι συνεργασίες αυτές είναι στρατηγικής σημασίας για την Παγκρήτια, αφού τόσο το κύρος όσο και οι πόροι της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων της επιτρέπουν να αναπτύξει ακόμη περισσότερο τους δεσμούς της με τις αγορές που δραστηριοποιείται και να συμβάλει ουσιαστικά, ως χρηματοπιστωτικός οργανισμός, στην περιφερειακή ανάπτυξη της Κρήτης. Την Παγκρήτια συνεταιριστική τράπεζα αξιολόγησε ο Διεθνής Οίκος Πιστοληπτικής Αξιολόγησης Moody's και την κατέταξε στο Rating Caa2, το 2018 μαζί με τις άλλες Ελληνικές

συστημικές τράπεζες. Ένα από τα μειονεκτήματα που σημείωσε ο συγκεκριμένος οίκος αξιολόγησης είναι ο γεωγραφικός περιορισμός λόγω της φύσης της τράπεζας, με αποτέλεσμα τη διαφοροποίηση των εσόδων της και των κερδών της.

Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων ξεκίνησε τη δραστηριότητά της ως Πιστωτικός Συνεταιρισμός το έτος 1993, με σκοπό την παροχή υπηρεσιών επαγγελματικής και καταναλωτικής πίστης υψηλής ποιότητας με χαμηλό κόστος και μετεξελίχθηκε σε τράπεζα το 1995. Στα 24 χρόνια από την ίδρυσή της, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας ακολουθώντας ένα δυναμικό σχέδιο δράσης με εντυπωσιακά αποτελέσματα. Το 2007 η Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων έλαβε άδεια από την Τράπεζα της Ελλάδος για συναλλαγές με μη μέλη της, στα πλαίσια του ν. 3601/2007. Το 2008 η Τράπεζα αξιοποίησε τη δυνατότητα που παρασχέθηκε με την τροποποίηση του Ν. 1667/1986 για την απόκτηση έως 1502 μερίδων συνολικά από κάθε φυσικό πρόσωπο ή Ν.Π.Ι.Δ.

Αποτελεί έναν οργανισμό ουσιαστικής σημασίας για την ανάπτυξη της Κρήτης, μια τράπεζα κοινωνικής οικονομίας, ανοικτής σε όλους, και ιδιαίτερα στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, η οποία έχει οικοδομηθεί με σύγχρονες δομές και με ανθρώπινο πρόσωπο. Η Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων συμμετέχει με ποσοστό 15,29% στην Πανελλήνια Τράπεζα Α.Ε.. Εξ' άλλου πρωτοστάτησε και στην προσπάθεια για την καθιέρωση του Ομίλου Συνεταιριστικών Τραπεζών ως ενιαίου και αποτελεσματικού τραπεζικού δικτύου. Παράλληλα ίδρυσε την εταιρία Ανάπτυξης Ακινήτων ΚΡΗΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ Α.Ε. η οποία δραστηριοποιείται ήδη σε μεγάλα έργα στην αγορά ακινήτων στην Κρήτη με εντυπωσιακά αποτελέσματα. Στις αρχές του 2009 η Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων ίδρυσε την εταιρεία «ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ» με στόχο την ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας με την προώθηση σχεδίων τοπικών εταιρειών και επιχειρηματιών. Επίσης, η συνεταιριστική τράπεζα Χανίων είναι ένα από τα 7 μέλη του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων την Αναπτυξιακή Κρήτης με έδρα το Ηράκλειο. Η επιτυχία του επιχειρηματικού σχεδίου το οποίο υλοποιείται σήμερα καθιερώνει τη συνεταιριστική τράπεζα Χανίων ως μια

επιχειρηματική και κοινωνική οντότητα με όραμα που έχει ως αποστολή να δείξει ότι και σήμερα η κοινωνική οικονομία μπορεί να συνυπάρχει, να συνεργάζεται και να συμπληρώνει τα κενά της ελεύθερης αγοράς δραστηριοποιούμενη με ευαισθησία που δε λειτουργεί σε βάρος του αποτελέσματος».

Οι Κρητικές συνεταιριστικές τράπεζες, η Παγκρήτια και η συνεταιριστική Χανίων, είναι οι τράπεζες οι οποίες εμφανίζουν τα περισσότερα έτη αρνητικό δείκτη. Συγκεκριμένα για τα έτη 2018, 2012, 2013 και το έτος 2015 εμφανίζουν αρνητικό ROA, ενώ τα υπόλοιπα έτη εμφανίζουν θετικό δείκτη. Αμέσως καταλαβαίνουμε ότι είναι οι τράπεζες τις οποίες επηρέασε περισσότερο η κρίση και η ταυτόχρονη εφαρμογή του κουρέματος των ομολόγων. Ίσως, οι δύο αυτές τράπεζες επηρεάστηκαν περισσότερο διότι κατέχουν και το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς (76,67%) μεταξύ των συνεταιριστικών τραπεζών.

ROA	2014	2015	2016	2017	2018
Παγκρήτια Συν/κή Τράπεζα Συν.Π.Ε.	2,035	1,743	1,352	0,812	-1,768
Συν/κή Τράπεζα Χανίων Συν.Π.Ε.	1,428	1,044	0,590	0,380	-1,900

Τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη ROE εμφανίζουν και πάλι οι Κρητικές συνεταιριστικές τράπεζες για το έτος 2018, με τιμή δείκτη -8,77 η Παγκρήτια και με τιμή του δείκτη -12,61 η συνεταιριστική Χανίων. Αυτό οφείλεται όπως είπαμε και πιο πάνω ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι τράπεζες εμφανίζουν καθαρές ζημίες στα αποτελέσματα χρήσης. Με λίγα λόγια, ότι ενώ η Παγκρήτια τράπεζα το 2014 εμφανίζει ένα υψηλό δείκτη ROE με τιμή 24,27, που σημαίνει ότι το πιστωτικό ίδρυμα ευημερεί και αποτελεί και μια δελεαστική επένδυση για ένα μελλοντικό επενδυτή. Το έτος 2018, η εν λόγω τράπεζα εμφανίζει ζημίες ύψους - 33.654.165,33ευρώ καθώς και μείωση των Ιδίων Κεφαλαίων της από

210.488.416,18 ευρώ το 2017 σε 176.864.514,80 ευρώ το 2018, άρα και αρνητικό δείκτη ROE. Για τους παραπάνω λόγους προκύπτει ότι το έτος 2018 η Παγκρήτια τράπεζα δεν χρησιμοποιεί με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο τα κεφάλαια των μετόχων της για να παράγει καθαρά κέρδη. Την ίδια πορεία διαγράφει και η τράπεζα Χανίων, καθώς ξεκινά με ένα θετικό δείκτη ROE 6,67 το έτος 2014 και καταλήγει το έτος 2018 ο δείκτης να παίρνει την τιμή - 12,61. Η μεγάλη απόκλιση του δείκτη από το έτος 2014 στο έτος 2018 οφείλεται στους ίδιους λόγους που αναφέραμε και για την Παγκρήτια τράπεζα. Αναλυτικότερα, διότι παρουσίασε ζημιές ύψους -8.667.575,01ευρώ το 2018 και παρουσιάστηκε μια ταυτόχρονη μείωση των ιδίων κεφαλαίων από 86.638.169,11 ευρώ το 2017 σε 51.831.684,32 ευρώ το 2018.

ROE	2014	2015	2016	2017	2018
Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα Συν.Π.Ε.	24,27	20,10	16,04	9,35	-8,77
Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων Συν.Π.Ε.	6,67	6,47	4,67	2,67	-12,61

Η Παγκρήτια συνεταιριστική είναι η τράπεζα που εμφανίζει το συγκεκριμένο δείκτη με αυξητική πορεία από το 2014 έως το 2018 με μόνη εξαίρεση το έτος 2016, όπου μειώνεται ο δείκτης από την τιμή 105,2 το έτος 2015 στην τιμή 102,4 το έτος 2016. Άρα, είναι η τράπεζα που την εξεταζόμενη χρονική περίοδο εμφανίζει τη ρευστότητα της να μειώνεται και όχι να αυξάνεται, διότι χορηγεί περισσότερα δάνεια από τις καταθέσεις που αυτή κατέχει, αυτό έχει θετικό αποτέλεσμα για την οικονομική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, όπου αυτή δραστηριοποιείται.

Δείκτης Χορηγήσεις /Καταθέσεις		2014	2015	2016	2017	2018
	Παγκρήτια Συν/κή Τράπεζα Συν.Π.Ε.	95,829	105,225	102,374	111,424	120,950
	Συν/κή Τράπεζα Χανίων Συν.Π.Ε.	96,776	106,179	84,534	100,773	108,952

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην Κρήτη και σε όλες τις άλλες περιοχές όπως η Κρήτη, είναι απαραίτητο να τεθεί ένα σχέδιο μαζικού μετασχηματισμού των πολυάριθμων επιχειρήσεων - οι οποίες έχουν περιορισμένες δυνατότητες και σοβαρά οργανωτικά και οικονομικά προβλήματα - σε εταιρείες μεσαίου μεγέθους, τουλάχιστον. Οι τελευταίοι, όχι μόνο έχουν καλύτερες δυνατότητες και επαρκώς ανταγωνιστικό μέγεθος, αλλά μπορούν επίσης να δώσουν σημαντική ώθηση στον Κρητικό και, κατά συνέπεια, στην ελληνική οικονομία. Φυσικά, αυτός ο στόχος απαιτεί τεράστια προσπάθεια τόσο για τη βελτίωση της νοοτροπίας συνεργασίας όσο και για τη μελέτη των όρων συνεργασίας-ενοποίησης.

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις θέτουν επίσης την ανάγκη για ομαδοποίηση: είναι απαραίτητη η συστηματική, καλύτερη από ποτέ, ανάπτυξη των ομάδων. Η προηγούμενη εμπειρία έδειξε ότι οι ομάδες δεν μπορούν να επιβληθούν, αλλά μπορούν να αποδειχθούν πολύ επιτυχημένες είτε εάν βασίζονται σε συνεχείς προσπάθειες μακροπρόθεσμα είτε αν προκύψουν αυθόρμητα από επιχειρηματική πρωτοβουλία. Εφόσον υπάρχει η ανάγκη για δημιουργία κρίσιμης μάζας συμπλεγμάτων, η συλλογή εξουσιών για α) την υποστήριξη συλλογικών πρωτοβουλιών, β) η ανάπτυξη νοοτροπίας συνεργασίας και γ) η μακροπρόθεσμη ανάπτυξη βιώσιμων συμπλεγμάτων, είναι απαραίτητο. Οι συνεργατικοί σχηματισμοί συμβάλλουν στην ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα.

Είναι προφανές ότι κρίσιμα οικονομικά, θεσμικά, γραφειοκρατικά προβλήματα κ.λπ. εμπόδισαν τις προσπάθειες ανάπτυξης και ευελιξίας. Η διατήρηση ή η ανεπαρκής αντιμετώπιση αυτών των αδυναμιών θα εμποδίζει πάντα την επιχειρηματικότητα στην πορεία της προς την ανάπτυξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων. Έτσι, το ζήτημα της καινοτομίας πρέπει να αντιμετωπιστεί αποφασιστικά και να καταστεί μία από τις κορυφαίες προτεραιότητες για την επιχειρηματική και κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Επιπλέον, αναγνωρίστηκε ότι σε περιφερειακό επίπεδο, όλες οι αρχές, οι οργανώσεις, οι δομές και οι μηχανισμοί που εξυπηρετούν την επιχειρηματικότητα, καθώς και η καινοτομία, δρουν κατά

τρόπο τυχαίο. Είναι προφανές ότι η απουσία συνεργασίας, συντονισμού ή ακόμη και ενός τυπικού, ευρέως αποδεκτού και εξειδικευμένου συντονιστικού οργάνου είναι ένας πολύ σημαντικός περιορισμός που, μεταξύ άλλων, καταπνίγει τις προσδοκίες των επιχειρήσεων από έτος σε έτος, την αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία.

Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στην Κρήτη, αν και είναι ευλογία, δεν έχει μετατραπεί σε ισχυρό πλεονέκτημα για τις τοπικές επιχειρήσεις. Η σχέση μεταξύ των τελευταίων και των πανεπιστημίων είναι ακόμη περιορισμένη, με αποτέλεσμα τα περισσότερα μεγάλα επιτεύγματα των ερευνητικών φορέων να μην διοχετεύονται σε επιχειρηματικούς οργανισμούς, αποκαλύπτοντας την ανεπάρκεια και την αναποτελεσματικότητα του νεοσυσταθέντος δικτύου καινοτομίας της Κρήτης. Μόνο ένα μικρό μέρος των ερευνητικών επιτευγμάτων ενσωματώνονται στην αγορά, από μερικές μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις. Αυτό το παράδοξο, που απορρέει από ένα σημαντικό αλλά μη αξιοποιημένο περιφερειακό πλεονέκτημα, απαιτεί ριζικά και άμεσα μέτρα για να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να παρακολουθήσουν την τεράστια ταχύτητα των αλλαγών (π.χ. Στρατηγική της Λισαβόνας, 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την ΕΤΑ κ.λπ.).

Οι κρητικές επιχειρήσεις θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι οι υπολογιστές και το διαδίκτυο έχουν πάψει να είναι πολυτέλεια και ότι σήμερα αποτελούν πολύ σημαντικά εργαλεία που επηρεάζουν τη δραστηριότητα κάθε επιχείρησης. Παρά τις σχετικά καλές επιδόσεις των Κρητικών εταιρειών σε αυτόν τον τομέα, είναι επιτακτική η περαιτέρω διάδοση τέτοιων μέσων και το υψηλότερο ποσοστό υιοθέτησης σύγχρονων τεχνολογιών καθώς και εφαρμογών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών. Για παράδειγμα, η εγκατάσταση ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων διαχείρισης για το Enterprise Resource Planning - ERP, ή για εσωτερική οργάνωση και διαχείριση, όπως συστήματα διαχείρισης πληροφοριών - MIS, Warehouse Management System - WMS κλπ. Θα μπορούσε να βοηθήσει τις εταιρείες να εξελιχθούν.

Ακόμη και αν υπήρχαν πρόσφατα πολλά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα υποστήριξης αυτών των δράσεων, τα αποτελέσματα του σχεδίου δείχνουν ότι

πρέπει να συνεχιστεί η προσπάθεια, ιδίως σε τομείς με αναπηρίες όπως το εμπόριο, οι νέες μορφές τουρισμού και τα προϊόντα του πρωτογενούς τομέα. Στους τομείς αυτούς, θα πρέπει επίσης να υπάρξει καλύτερη διάδοση πληροφοριών σχετικά με την επισήμανση ποιότητας και την πιστοποίηση. Η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού είναι πάντα σημαντική, διότι, στην κρίσιμη στιγμή της εφαρμογής οποιουδήποτε συστήματος, απόφασης κ.λπ., όλα εξαρτώνται από τον ανθρώπινο παράγοντα. Η επίτευξη υψηλού επιπέδου ανθρώπινου δυναμικού απαιτεί κατάρτιση, η οποία πρέπει να προγραμματιστεί, να επιβλέπεται και να αξιολογείται και να πραγματοποιείται τόσο εντός της επιχείρησης, με τα μέσα και τις εξουσίες των τελευταίων, όσο και με κρατική βοήθεια.

Όσον αφορά τις καινοτομικές διαστάσεις, δηλαδή την καινοτομία προϊόντων, διεργασιών, οργανωτικών και μάρκετινγκ, η έρευνα έδειξε ότι η οργανωτική καινοτομία είναι η πιο κοινή στην Κρήτη, ενώ οι Κρητικές εταιρείες καινοτομούν λιγότερο σε επίπεδο προϊόντος, δηλαδή τεχνολογικά. Αυτό το σημείο εγείρει σκεπτικισμό σχετικά με το είδος της καινοτομίας που επιδιώκει να επιτύχει η εν λόγω περιφέρεια. Με αυτόν τον τρόπο, θα ήταν πιο αποτελεσματικό και κατά συνέπεια θα ήταν σκόπιμο να γεφυρωθεί πρώτα το χάσμα μεταξύ των διαφόρων εταιρειών όσον αφορά την οργανωτική καινοτομία, στην οποία οι επιδόσεις και η συγκριτική ετοιμότητα των εταιρειών είναι πολύ καλύτερες και στη συνέχεια να ασχοληθούμε με την καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών. Οι ενέργειες αυτές απαιτούν μια νέα σειρά συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων για την καινοτομία και την ΕΤΑ, καλύτερα προσαρμοσμένα στις υπάρχουσες ανάγκες. τα νέα προγράμματα πρέπει να προωθούν δράσεις, τεχνικές αξιολογήσεις, μελέτες, τεχνικές μάρκετινγκ, συμβουλευτικές υπηρεσίες και επαγγελματική κατάρτιση στη διαχείριση, την επιχειρηματικότητα και το μάρκετινγκ.

Συνολικά, η Περιφέρεια της Κρήτης εμφανίζει μια απογοητευτική ικανότητα καινοτομίας και ένας σημαντικός λόγος για αυτό είναι ότι το πρόσφατα καθιερωμένο δίκτυο καινοτομίας δεν λειτούργησε μέχρι τώρα. Δεν υπήρξε ποτέ άλλη έρευνα αγοράς στην Περιφέρεια σχετικά με την καινοτομία των εταιρειών, οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν αποκάλυψαν ότι το Κρητικό δίκτυο καινοτομίας δεν

ήταν τόσο αποτελεσματικό όσο αναμενόταν. Φυσικά μια οριακή βελτίωση της καινοτομίας δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Εντούτοις, ορισμένες από τις κορυφαίες εταιρείες σε εθνικό ή ακόμη και ευρωπαϊκό επίπεδο μπορούν να βρεθούν στο νησί, οι οποίες πρέπει να ενθαρρύνονται σταθερά και σταθερά, γιατί έχουν ξεπεράσει επιτυχώς τις δυσκολίες, έχουν αναπτύξει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και έχουν ενσωματώσει την καινοτομία, κερδίζοντας σεβασμό σε κερδοφόρα και εξειδικευμένες αγορές σε όλο τον κόσμο. Επίσης, η στήριξη νέων εταιρειών στο δρόμο τους για τη δημιουργία και την ανάπτυξη πλεονεκτημάτων καινοτομίας είναι υψίστης σημασίας. Αυτό το είδος επιχειρηματικότητας πρωτοπορεί και προσφέρει καλές πρακτικές και χρήσιμες εμπειρίες σε άλλους, βελτιώνοντας το επιχειρηματικό περιβάλλον.

Η κακή απόδοση από την άποψη της καινοτομίας υπαγορεύει την ανάγκη για μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και "κεφαλαιοποίηση" των εμπειριών και των επιτευγμάτων του παρελθόντος, εξ ονόματος τόσο του κράτους όσο και των περιφερειακών μελών του δικτύου καινοτομίας. Σημαντική πρόοδος δεν είναι δυνατόν να συμβεί σύντομα, καθώς ούτε και οι επιδόσεις των σημερινών εταιρειών το επιτρέπουν ούτε η ίδια η καινοτομία έρχεται μετά από βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις. Ωστόσο, η ύπαρξη και, κυρίως, η ενίσχυση του δικτύου καινοτομίας θα συμβάλουν σίγουρα στην επιθυμητή κατεύθυνση. Τέλος, είναι απαραίτητη η καλλιέργεια νοοτροπίας καινοτομίας. Το παράδειγμα χωρών όπως η Φινλανδία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, οι ΗΠΑ ή οι χώρες της Ανατολικής Ασίας κλπ δείχνει ότι η νοοτροπία της καινοτομίας πρέπει να προωθηθεί στα πρώτα εκπαιδευτικά στάδια (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση) και στη συνέχεια να επιβληθεί και να εξειδικευθεί ανώτερη εκπαίδευση. Η συνολική κατανόηση της σημασίας μιας τέτοιας προσπάθειας αποτελεί ένα πρωταρχικό ζήτημα που ισούται με εκείνο που αφορά τη βιωσιμότητα και την ανταγωνιστικότητα μιας επιχείρησης.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η καινοτομία αποτελεί την κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη της παραγωγικότητας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, σε περιοχές με τα ίδια χαρακτηριστικά με της Κρήτης, οι εταιρείες θα πρέπει στη

συνέχεια να αναλάβουν τις ακόλουθες πρωτοβουλίες και πολιτικές για τη βελτίωση των λειτουργιών τους:

1. Να αναπτυχθεί και να αναπτυχθεί ένα περιβάλλον "ανοιχτότητας", με ομάδες γνώσεων, συνεργασία και, γενικά, συνεργασία μεταξύ τους, πιθανώς με τη μορφή δικτύων καινοτομίας, ακόμη και με ανταγωνιστές.
2. Να υπάρχει συνεχής συνεργασία με ακαδημαϊκά ερευνητικά ιδρύματα με βάση την ερευνητική δραστηριότητα και την κατάρτιση προσωπικού, καθώς και με φορείς - δίκτυα που υποστηρίζουν την επιχειρηματικότητα. Εκτός από την αποτελεσματική επέκταση και διαχείριση όλων των πηγών πληροφόρησης σχετικά με την καινοτομία, εσωτερική ή εξωτερική.
3. Να γίνει προγραμματισμός μακροπρόθεσμα και όχι περιστασιακά την ανάπτυξη νέων προϊόντων και βελτιωμένων διαδικασιών και να αναπτυχθεί η έννοια της συνεχούς βελτίωσης.
4. Να γίνουν επενδύσεις σε υλικό και ανθρώπινο δυναμικό στην έρευνα και την ανάπτυξη και στις τεχνολογίες αιχμής, π.χ. ΤΠΕ, βιοτεχνολογία κλπ.
5. Προετοιμασία των όρων πρόσβασης και αξιοποίησης των ευκαιριών χρηματοδότησης σε σχέση με τις δραστηριότητες καινοτομίας.
6. Να μελετηθούν, να αναγνωριστούν και τελικά να εξαλειφθούν οι παράγοντες (κόστος, εργασία, πόρους, γνώσεις κ.λπ.) που εμποδίζουν την πρόοδο της καινοτομίας.

Ο Πόλος Καινοτομίας της Κρήτης επικεντρώνει τις δραστηριότητές του στους επιστημονικούς και τεχνολογικούς τομείς α) Πληροφορικής, β) Βιοτεχνολογιών και γ) Ιατρικών Τεχνολογιών, οι οποίες αποτελούν περιοχές όπου η Κρήτη παρουσιάζει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, κυρίως λόγω της άριστης απόδοσης της επιστημονικής κοινότητας. Ο Πόλος Καινοτομίας της Κρήτης είναι το πρώτο πραγματικό περιφερειακό δίκτυο καινοτομίας με συγκεκριμένα αναμενόμενα αποτελέσματα

και, όπως προαναφέρθηκε, αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί ως το κύριο προϊόν των πρόσφατα υλοποιημένων προγραμμάτων καινοτομίας στην Κρήτη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ασπρίδης, Γ., Χατζηζαφειρίου, Θ., (2017), «Πρώτα ο άνθρωπος, μετά η απληστία». Πως η παγκόσμια οικονομική κρίση διαμορφώνει το κράτος πρόνοιας - Η περίπτωση της Ελλάδας

Δήμα, Ε., (2017), Διεθνής Χρηματοοικονομική Κρίση – Κρίση Ανακύκλωσης Πλεονασμάτων

Καμπόλης, Χ., Τραυλός, Ν., (2014), Τα αίτια της πρόσφατης παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης

Καραμεσίνη, Μ., (2006), Σημειώσεις Για Το Μάθημα «Οικονομικές Θεωρίες Της Κοινωνικής Πολιτικής»

Καρούλια, Σ., Γάκη, Ε., Λαγός, Δ., (2013), Η επίδραση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στον τουρισμό: μια συγκριτική μελέτη

Μηλιός, Γ., Λαπατσιώρας, Σ., Οικονομάκης, Γ., (2003), Εισαγωγή Στην Οικονομική Ανάλυση

Μητράκος, Θ., (2018), Οι επιπτώσεις της τρέχουσας κρίσης στους κοινωνικούς δείκτες

Πάπα, Ι., (2015), Ο Έμπορος, ο Τραπεζίτης και ο 'Γύρος της Ντόχα', Δημοσιεύτηκε στην Ναυτεμπορική, 11/7/2015

Παπαϊωάννου, Σ., (2005), Κρίση, κριτική και συγκεκριμένη ουτοπία: Το παράδειγμα της εκπαίδευσης

Στεφανάδης, Χ., (2017), Πολιτική οικονομία εν μέσω κρίσης

Ταμουραντζής, Α., (2018), Οι Διεθνείς Οικονομικές κρίσεις από το 1973 έως σήμερα

Τήνιος, Π., (2016), Ρίσκο, Αβεβαιότητα και η Οικονομική κρίση

Χαρδούβελης, Γ., (2018), Το χρονικό της διεθνούς και συνακόλουθης ελληνικής και ευρωπαϊκής κρίσης: αίτια, επιπτώσεις, αντιδράσεις, προοπτική

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Akhtar, M. F., Ali, K., & Sadaqat, S. (2017). Liquidity risk management: a comparative study between conventional and Islamic banks of Pakistan. *Interdisciplinary Journal of Research in Business*, 1(1), 35-44.

Amable, B., (2003), *The Diversity of Modern Capitalism*, Εκδόσεις: Oxford

Akkizidis, I., & Khandelwal, S. (2007). *Financial risk management for Islamic banking and finance*. Springer.

Altunbas, Y., Carbo, S., Gardener, E. P., & Molyneux, P. (2007). Examining the relationships between capital, risk and efficiency in European banking. *European Financial Management*, 13(1), 49-70.

Banker, R. D., Chang, H., & Lee, S. Y. (2016). Differential impact of Korean banking system reforms on bank productivity. *Journal of Banking & Finance*, 34(7), 1450-1460.

Berg, A., Pattillo, C., (2000), *The Challenge of Predicting Economic Crises*, Εκδόσεις: International Monetary Fund

Bessis, J. (2017). *Risk management in banking*. John Wiley & Sons.

Boyer, R., Saillard, Y., (2003), *A summary of regulation theory*

Cornett, M. M., McNutt, J. J., Strahan, P. E., & Tehranian, H. (2017). Liquidity risk management and credit supply in the financial crisis. *Journal of Financial Economics*, 101(2), 297-312.

Degryse, H., & Nguyen, G. (2007). Interbank exposures: An empirical examination of contagion risk in the Belgian banking system. *International Journal of Central Banking*, 3(2), 123-171.

Ferrari-Filho, F., Conceição, O., (2005), *The Concept of Uncertainty in Post Keynesian Theory and in Institutional Economics*

Glick, R., Moreno, R., Spiegel, M., (2001), *Financial Crises in Emerging Markets*, Εκδόσεις: Cambridge University Press

Gorton, G., (2018), *Misunderstanding Financial Crises: Why We Don't See Them Coming*, Εκδόσεις: Oxford University Press

Gup, B., (2016), *The Financial and Economic Crises: An International Perspective*, Εκδόσεις: Edward Elgar Publishing

Haldane, A. G., & May, R. M. (2017). Systemic risk in banking ecosystems. *Nature*, 469(7330), 351-355.

Hanappi, H., (2018), *Can Europe survive? Ten Commandments for Europe's Next Ten Years*

Hassan, A. (2015). Risk management practices of Islamic banks of Brunei Darussalam. *The Journal of Risk Finance*, 10(1), 23-37.

Hull, J. (2018). *Risk management and financial institutions*,+ Web Site (Vol. 733). John Wiley & Sons.

Kithinji, A. M. (2016). Credit risk management and profitability of commercial banks in Greece.

Krugman, P., (2015), *The Return Of Depression Economics*, Εκδόσεις: Norton

Krugman, P., Obstfeld, M., Melitz, M., (2018), *International Economics - Theory & Policy*, Pearson

McNeil, A. J., Frey, R., & Embrechts, P. (2015). *Quantitative risk management: Concepts, techniques and tools*. Princeton university press.

Nagurney, A., Masoumi, A. H., & Yu, M. (2018). Supply chain network operations management of a blood banking system with cost and risk minimization. *Computational Management Science*, 9(2), 205-231.

Obstfeld, M., Cho, D., Mason, A., (2018), *Global Economic Crisis: Impacts, Transmission and Recovery*, Εκδόσεις: Edward Elgar Publishing

Power, M. (2015). The risk management of nothing. *Accounting, organizations and society*, 34(6), 849-855.

Saunders, A., & Allen, L. (2016). *Credit risk management in and out of the financial crisis: new approaches to value at risk and other paradigms* (Vol. 528). John Wiley & Sons.

Sensarma, R., & Jayadev, M. (2015). Are bank stocks sensitive to risk management?. *The Journal of Risk Finance*, 10(1), 7-22.

Turner, A. (2015). *The Turner Review: A regulatory response to the global banking crisis* (Vol. 7). London: Financial Services Authority.

Van Greuning, H., & Brajovic-Bratanovic, S. (2015). *Analyzing banking risk: a framework for assessing corporate governance and risk management*. World Bank Publications.

